

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΕΘΝΗ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΗΣ**

Τρίγκα Θεοδώρα , Α.Μ. 14883

Επιβλέπουσα καθηγήτρια : Κουτσογιάννη Ευαγγελία

ΑΙΓΑΛΕΩ 2018

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο / Η κάτωθι υπογεγραμμένος / η Τ.Ρ.Ι.Ν.Α. ΘΕΟΔΩΡΑ, του Ε.Χ.Θ.Υ.Μ.Ι.Ω.Υ., του φοιτητής του Τμήματος Π.Ο.Σ.Ι.Σ.Τ.Ι.Κ.Η.Σ. ΚΑΙ ΧΡ.Η.Μ.Α.Τ.Ο.Ο.Ι.Κ.Ω.Σ.Η.Κ.Η.Σ. του Α.Ε.Ι. Πειραιά Τ.Τ., πριν αναλάβω την εκπόνηση της Πτυχιακής Εργασίας μου, δηλώνω ότι ενημερώθηκα για τα παρακάτω :

«Η Πτυχιακή Εργασία (Π.Ε) αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο του συγγραφέα, όσο και του Ιδρύματος και θα πρέπει να έχει μοναδικό χαρακτήρα και πρωτότυπο περιεχόμενο.

Απαγορεύεται αυστηρά οποιοδήποτε κομμάτι κειμένου της να εμφανίζεται αυτούσιο ή μεταφρασμένο από κάποια άλλη δημοσιευμένη πηγή. Κάθε τέτοια πράξη αποτελεί προϊόν λογοκλοπής και εγείρει θέμα Ηθικής Τάξης για τα πνευματικά δικαιώματα του άλλου συγγραφέα. Αποκλειστικός υπεύθυνος είναι ο συγγραφέας της Π.Ε, ο οποίος φέρει και την ευθύνη των συνεπειών, ποινικών και άλλων, αυτής της πράξης.

Πέραν των όποιων ποινικών ευθυνών του συγγραφέα, σε περίπτωση που το Ίδρυμα του έχει απονείμει Πτυχίο, αυτό ανακαλείται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Η Συνέλευση του Τμήματος με νέα απόφασή της, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου, του αναθέτει εκ νέου την εκπόνηση Π.Ε με άλλο θέμα και διαφορετικό επιβλέποντα καθηγητή. Η εκπόνηση της εν λόγω Π.Ε πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τουλάχιστον ενός ημερολογιακού δμήνου από την ημερομηνία ανάθεσής της. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 18, παρ. 5 του ισχύοντος Εσωτερικού Κανονισμού.»

Ο Δηλών

Ημερομηνία
27.03.20

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	4
1α. Η ΕΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	4
1β. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	6
1γ. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	13
1δ. ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ.....	14
1ε. ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.....	17
1ζ. ΠΑΙΔΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	21
2α. Η ΕΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	21
2β. ΘΕΜΕΛΕΙΩΔΗΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	23
2γ. ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ/ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	24
2δ. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	28
3α. Η ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	28
3β. ΚΥΡΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	29
3γ. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ.....	37
3δ. ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ.....	40
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	42
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	43

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Διανύοντας την δεύτερη δεκαετία του 21ου πρώτου αιώνα παρατηρούμε ότι, οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές περιστάσεις , θέτουν ένα μεγάλο ποσοστό Ευρωπαίων πολιτών εγκλωβισμένους στο φαινόμενο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Σύμφωνα με τις κοινωνιολογικές προσεγγίσεις , το φαινόμενο της φτώχειας είναι μία έκφανση του κοινωνικού αποκλεισμού , καθώς εμπεριέχει το κριτήριο της επιβίωσης και την κατάσταση απουσίας αξιοπρεπής διαβίωσης, σε αντίθεση με το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού που αποτελεί μια κατάσταση περιθωριοποίησης. Ο κοινωνικός αποκλεισμός εκδηλώνεται σε ένα ευρύτερο φάσμα συνθηκών όπως είναι το οικονομικό, κοινωνικό, νομικό , πολιτικό και πολιτισμικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο των ραγδαίων αυτών εξελίξεων και μεταβολών τα προβλήματα που ανακύπτουν είναι ατομικού και συλλογικού επιπέδου. Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να ζει με αξιοπρέπεια και κάθε κράτος-πρόνοιας είναι υποχρεωμένο να παρέχει συνθήκες ασφάλειας στην καθημερινή ζωή του πολίτη αλλά και του κοινωνικού συνόλου.

Οι ανησυχητικές διαστάσεις που έχουν πάρει τα φαινόμενα αυτά συνδέονται με καταστάσεις ανεπάρκειας εισοδήματος, αποστέρησης πρώτης ανάγκης υλικών και πόρων, περιορισμό των κοινωνικών δικαιωμάτων και αδυναμία των ατόμων να εξασφαλίσουν ένα επίπεδο διαβίωσης.

Η σύγχρονη συγκυρία της διεθνούς οικονομικής κρίσης δημιουργεί νέα δεδομένα , που αναμένεται να προκαλέσουν σημαντική επιδείνωση αυτών των φαινομένων. Οι εξελίξεις επιβάλλουν την άμεση αντίδραση όλων των εθνών της Ευρώπης για την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων και πολιτικών που θα επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της με την προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και την στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας κάθε κράτους

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιλογή να αναλύσω «ΤΗ ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ ΣΤΑ ΕΘΝΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ» ως θέμα της πτυχιακής μου εργασίας , συνέβη λόγω των έντονων συναισθημάτων αντίδρασης που αισθάνομαι απέναντι σε οποιαδήποτε έκφανση κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής ανισότητας.

Η ανάλυση που θα σας παραθέσω , περιλαμβάνει ιστορικά γεγονότα, στατιστικά στοιχεία, επιστημονικές πεποιθήσεις, κοινωνικοοικονομικές ερμηνείες Και πρωτίστως την προσωπική μου αντίληψη περί του θέματος.

Στο πρώτο λοιπόν κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται θεωρητικά η έννοια της φτώχειας και πως διακρίνεται στο πέρασμα του χρόνου. Αναλύεται ο δείκτης αξιολόγησης της ανθρώπινης φτώχειας και αναφέρονται οι επιπτώσεις σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Επίσης γίνεται μια μικρή ανάλυση της κατάστασης της σημερινής Ευρώπης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται θεωρητικά η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού. Αναλύονται οι μορφές αυτού του φαινομένου, οι αιτίες καθώς και οι επιπτώσεις του σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Παράλληλα γίνεται και μια μικρή ανάλυση της διαφοράς μεταξύ του φαινομένου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας περιγράφει την στατιστική ανάλυση και των δύο φαινομένων στην Ευρώπη. Με την βοήθεια διαγραμμάτων γίνεται ανάλυση διάφορων διαστάσεων που προκύπτουν από την ύπαρξη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και συνοψίζει με την δράση της Ε.Ε. για την καταπολέμηση των δύο αυτών φαινομένων.

Αυτή μου η επιλογή, επιθυμώ να έχει ως αποτέλεσμα τη συμπαράσταση σε δοκιμαζόμενους συνανθρώπους , την αλληλοβοήθεια και το αίσθημα ενότητας μεταξύ μας, με κοινά συμφέροντα και στόχους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1α) Η ΕΝΟΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Σύμφωνα με την Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), η φτώχεια αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο το οποίο, όπως έχει τονίσει η ΟΚΕ , «συντίθεται από στοιχεία ποσοτικά (ανεπαρκείς χρηματικοί πόροι), αλλά και ποιοτικά (ελλειψείς μη χρηματικοί πόροι).»

Η ποσοτική διάσταση της φτώχειας, αναφέρεται στην οικονομική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη επαρκών πόρων για την κάλυψη βασικών ανθρώπινων αναγκών. Ωστόσο, η έννοια των βασικών αναγκών μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τα άτομα, την κοινωνία και τη χρονική στιγμή στην οποία εξετάζεται.

Η ποιοτική διάσταση της φτώχειας αναφέρεται στην αδυναμία πρόσβασης του ατόμου στις βασικές κοινωνικές, πολιτικές και επαγγελματικές ευκαιρίες και δυνατότητες μιας συγκεκριμένης κοινωνίας σε μία συγκεκριμένη περίοδο..

Οι προσπάθειες εμπειρικής και στατιστικής διερεύνησης του εύρους του φαινομένου της φτώχειας και ανάλυσης των επιμέρους πτυχών του, βρίσκονται αντιμέτωπες με μια σειρά από μεθοδολογικά προβλήματα που ξεκινούν κατ' αρχήν

από τον ίδιο τον ορισμό της φτώχειας και τον τρόπο μέτρησης της. Η φτώχεια καταγράφεται γενικά με δύο μορφές που είναι η «απόλυτη» και η «σχετική» φτώχεια. Η «απόλυτη» φτώχεια εξετάζει την επιβίωση των ανθρώπων και παραπέμπει σε καταστάσεις ατόμων που στερούνται βασικών αγαθών πρώτης ανάγκης για να διασφαλίσουν την επιβίωση τους, όπως καταστάσεις λιμοκτονίας, έντονου υποσιτισμού, έλλειψης πόσιμου νερού, στέγασης, ένδυσης ή φαρμάκων. Ως κατώφλι της «απόλυτης φτώχειας», η Παγκόσμια Τράπεζα ορίζει τη διαβίωση με λιγότερο από ένα δολάριο ημερησίως. Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην Εισαγωγή, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών στρέφει κυρίως τις προσπάθειες του στην εξάλειψη της απόλυτης φτώχειας. Στη Δήλωση της Χιλιετίας του ΟΗΕ, η καταπολέμηση της απόλυτης φτώχειας και της πείνας αποτελεί βασική προτεραιότητα, ενώ έχει τεθεί ως στόχος να μειωθεί μέχρι το 2015, κατά το ήμισυ το ποσοστό των ατόμων που ζει με λιγότερο από ένα δολάριο την ημέρα.

Σε αντίθεση με την απόλυτη φτώχεια, η «σχετική φτώχεια» σχετίζεται με την κατάσταση των ατόμων σε μία κοινωνία. Η σχετική φτώχεια ορίζεται σε άμεσο συσχετισμό με τις ανάγκες που δημιουργούνται μέσα σε μία κοινωνία σε μια ορισμένη χρονική περίοδο και αναφέρεται σε νοικοκυριά των οποίων το βιοτικό επίπεδο απέχει τόσο πολύ από το γενικό βιοτικό επίπεδο της κοινωνίας στην οποία ανήκουν, ώστε δεν είναι σε θέση να συμμετέχουν σε συνηθισμένες καθημερινές δραστηριότητες. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με δεδομένο το σχετικά υψηλό ποσοστό ανάπτυξης, όπου ο στόχος δεν είναι πλέον μόνο η απλή κάλυψη ενός βασικού επιπέδου επιβίωσης, αλλά η πρόσβαση ολόκληρου του πληθυσμού στο σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών και σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, οι στατιστικές μετρήσεις αφορούν κυρίως στη σχετική φτώχεια, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και στην Ευρωπαϊκή Ένωση συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού που επιβιώνουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας (π.χ. άστεγοι και ορισμένες ομάδες τσιγγάνων και μεταναστών). (Ο.Κ.Ε, 2009)

1β) ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Η φτώχεια στην παγκόσμια κλίμακα έχει πολλές ιστορικές αιτίες: αποικιοκρατία, σκλαβιά, πόλεμος και κατάκτηση. Υπάρχει μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στις αιτίες και σ' αυτό που αποκαλούμε παράγοντες που διατηρούν τις συνθήκες της φτώχειας. Η διαφορά είναι σήμερα από την άποψη του τι μπορούμε να κάνουμε για αυτούς. Δεν μπορούμε να επιστρέψουμε στην ιστορία και να αλλάξουμε το παρελθόν. Η φτώχεια υπάρχει. Η φτώχεια προκλήθηκε.

Είναι ευρύτερα γνωστός ότι πολλά έθνη της Ευρώπης, που αντιμετώπισαν καταστρεπτικούς πολέμους, όπως οι παγκόσμιοι πόλεμοι I και II, μειώθηκαν μέσα από τη φτώχεια, όπου οι άνθρωποι επιζούσαν μόλις και μετά βίας μέσω ελεημοσύνης και φιλανθρωπιών. Μέσα στις δεκαετίες όμως είχαν παρουσιαστεί με πραγματικό οικιακό εισόδημα, για να γίνουν αναπτυγμένα κράτη και σύγχρονα ισχυρά έθνη με ακμάζοντες ανθρώπους. Ξέρουμε επίσης ότι πολλά άλλα έθνη έχουν παραμείνει μεταξύ των ελάχιστα αναπτυγμένων του πλανήτη, ακόμα κι αν τα δισεκατομμύρια των δολαρίων των αποκαλούμενων χρημάτων "ενίσχυσης" ξοδεύτηκαν γι' αυτά. Γιατί; Επειδή δεν αντιμετωπίστηκαν οι παράγοντες της φτώχειας, παρά μόνο τα συμπτώματα. Σε εθνικό επίπεδο, ένα χαμηλό ΑΕΠ (ακαθάριστο εγχώριο προϊόν) δεν είναι η ίδια η φτώχεια. Είναι το σύμπτωμα της φτώχειας ως ένα κοινωνικό πρόβλημα.

Οι παράγοντες της φτώχειας (ως ένα κοινωνικό πρόβλημα) που παρατίθενται από τον Μπάρτλ (2007) αμάθεια, αρρώστια, απάθεια, ανεντιμότητα και εξάρτηση, φαίνονται απλώς ως όροι. Δεν έχουμε κατά νου να κάνουμε μια ηθική κρίση. Δεν είναι καλοί ή κακοί, απλώς υπάρχουν. Εάν η απόφαση μιας ομάδας ανθρώπων, όπως είναι μια κοινωνία ή μια κοινότητα, είναι η ελάττωση και η εξάλειψη της φτώχειας, πρέπει, χωρίς κρίση αξιών, να παρατηρήσουν και να εντοπίσουν αυτούς τους παράγοντες και να αναλάβουν δράση, ώστε να τους αφαιρέσουν, ως τρόπο εξάλειψης της φτώχειας.

Οι πέντε μεγάλοι παράγοντες, με τη σειρά τους, συμβάλλουν σε δευτερεύοντες παράγοντες όπως είναι η έλλειψη αγορών, η φτωχή υποδομή και ηγεσία, η κακή διακυβέρνηση, η υπο-απασχόληση, η έλλειψη δεξιοτήτων, η συστηματική αποχή, η έλλειψη κεφαλαίου κ.ά. Καθένα από αυτά είναι κοινωνικό πρόβλημα. Καθένας από αυτούς είναι κοινωνικό πρόβλημα, καθένας οφείλεται σε κάποιους από τους πέντε μεγάλους παράγοντες και συμβάλλει στη διαιώνιση της φτώχειας. Η εξάλειψή τους είναι απαραίτητη για την αποβολή της φτώχειας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Πηγή: Μπαρτλ Φ. (2007)

Ας δούμε σύντομα καθέναν από τους μεγάλους πέντε παράγοντες:

Αμάθεια:

Αμάθεια σημαίνει έλλειψη πληροφόρησης ή έλλειψη γνώσης. Είναι διαφορετικό από την ανοησία, που είναι έλλειψη εξυπνάδας, και διαφορετικό από τη βλακεία, που είναι έλλειψη σοφίας. Αυτά τα τρία συχνά συγχέονται και αρκετοί πιστεύουν ότι είναι το ίδιο.

"Η γνώση είναι δύναμη" λένε οι παλιότεροι. Δυστυχώς, κάποιοι άνθρωποι, γνωρίζοντάς το προσπαθούν να κρατήσουν τη γνώση για τους εαυτούς τους (ως μια στρατηγική κατάκτησης ενός άδικου πλεονεκτήματος) και εμποδίζουν τους άλλους από την κατάκτηση της γνώσης. Μην περιμένετε ότι εάν εκπαιδεύσετε κάποιον σε μια συγκεκριμένη δεξιότητα ή παρέχετε κάποιες πληροφορίες, αυτή η πληροφορία ή η δεξιότητα θα απλωθεί με φυσικό τρόπο και στο υπόλοιπο μιας κοινότητας.

Το σημαντικό είναι να καθορίσουν τι πληροφορία λείπει. Πολλοί σχεδιαστές και δυνατά μυαλά, που θέλουν να βοηθήσουν μια κοινότητα να γίνει ισχυρότερη, σκέφτονται ότι η λύση είναι η εκπαίδευση. Εκπαίδευση όμως σημαίνει πολλά πράγματα. Κάποιες πληροφορίες δεν είναι απαραίτητες για αυτήν την κατάσταση. Δεν πρόκειται να βοηθήσει ένα γεωργό να ξέρει ότι ο Ρωμαίος και η Ιουλιέτα πέθαναν στο σαιξπηρικό έργο, αλλά θα του ήταν περισσότερο χρήσιμο να γνωρίζει ποιο είδος σπόρων μπορεί να επιζήσει στο τοπικό έδαφος, και ποια όχι.

Η κατάρτιση σε αυτήν τη σειρά εγγράφων κοινοτικής ενδυνάμωσης περιλαμβάνει (ανάμεσα σε άλλα) τη μεταφορά της πληροφορίας. Χωρίς μια γενική εκπαίδευση, που, έτσι κι αλλιώς, έχει τη δική της ιστορία για την επιλογή των αιτιών που συμπεριλαμβάνει, η πληροφορία που περιλαμβάνεται εδώ στοχεύει στην ενδυνάμωση της ικανότητας και όχι σε ένα γενικό διαφωτισμό.

Αρρώστια

Όταν μια κοινότητα έχει ένα υψηλό ποσοστό ασθενειών, η συστηματική αποχή από την εργασία είναι υψηλή, η παραγωγικότητα είναι χαμηλή και δημιουργείται λιγότερος πλούτος. Εκτός από τη δυστυχία, την ταλαιπωρία και το θάνατο που προκύπτουν, η ασθένεια είναι επίσης ένας σημαντικός παράγοντας της φτώχειας σε μια κοινότητα. Το να είναι κάποιος καλά (η ευημερία) δε βοηθά μόνο τα άτομα που είναι υγιή, αλλά συμβάλλει στην εξόντωση της φτώχειας στην κοινότητα.

Εδώ, όπως οπουδήποτε αλλού, η πρόληψη είναι καλύτερη από θεραπεία. Είναι μια από τις βασικές αρχές της ΠΥΠ (Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης). Η οικονομία είναι πολύ υγιέστερη, εάν ο πληθυσμός είναι πάντα υγιής. Ακόμη περισσότερο απ' ότι εάν οι άνθρωποι αρρωσταίνουν και πρέπει να θεραπευθούν. Η

υγεία συμβάλλει στην εξόντωση της φτώχειας πιο πολύ από τις πλευρές πρόσβασης στο ασφαλές και καθαρό πόσιμο νερό, χωρισμού των εγκαταστάσεων υγιεινής από την παροχή νερού, γνώσης της υγιεινής για την πρόληψη ασθενειών - πολύ περισσότερο από τις κλινικές, τους γιατρούς και τα φάρμακα, τα οποία είναι δαπανηρές θεραπευτικές λύσεις, παρά πρόληψη ασθενειών.

Θυμηθείτε, ανησυχούμε για τους παράγοντες και όχι για τις αιτίες. Δεν παίζει ρόλο εάν η φυματίωση προέκυψε από ξένους που ήρθαν για πρώτη φορά στον τόπο ή εάν είναι ιθαγενής. Και δεν παίζει ρόλο εάν το HIV που μεταφέρει το AIDS ήταν μια συνωμοσία της CIA, για να αναπτύξει ένα βιολογικό πολεμικό όπλο ή εάν προήλθε από τους πράσινους πίθηκους. Αυτά είναι οι πιθανές αιτίες. Το να ξέρουμε τις αιτίες δεν θα εξαλείψει την αρρώστια. Το να ξέρουμε τους παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερη υγιεινή και προληπτική συμπεριφορά, μπορεί να οδηγήσει την τελική εξόντωση της αρρώστιας.

Πολλοί άνθρωποι βλέπουν την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη ως θέμα των ανθρώπινων δικαιωμάτων, μείωση του πόνου και της δυστυχίας και ποιότητα της ζωής των ανθρώπων. Αυτοί όλοι είναι ισχυροί λόγοι που συμβάλλουν σε έναν υγιή πληθυσμό. Αυτό που υποστηρίζεται εδώ, περισσότερο και από αυτούς του λόγους, είναι ότι ένας υγιής πληθυσμός συμβάλλει στην εξόντωση της φτώχειας. Επίσης υποστηρίζεται ότι η φτώχεια όχι μόνο μετριέται από τα υψηλά ποσοστά νοσηρότητας και θνησιμότητας, αλλά και ότι η ασθένεια συμβάλλει σε άλλες μορφές και πτυχές της φτώχειας.

Απάθεια:

Η απάθεια είναι όταν οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται ή όταν νιώθουν τόσο ανίσχυροι που δεν προσπαθούν να αλλάξουν τα πράγματα, να διορθώσουν τα λάθη ή να βελτιώσουν τις συνθήκες.

Μερικές φορές, κάποιος άνθρωπος νιώθουν ανίκανοι να πετύχουν κάτι, ζηλεύουν τους συγγενείς ή τους φίλους τους από την κοινότητα που τα καταφέρνουν. Έτσι κοιτάζουν να "κατεβάσουν" αυτόν που προσπαθεί να πετύχει κάτι στο δικό τους επίπεδο φτώχειας. Η απάθεια αναπαράγει απάθεια.

Ενίοτε η απάθεια νομιμοποιείται πίσω από θρησκευτικά διδάγματα του τύπου "δέξου ό,τι υπάρχει, γιατί ο Θεός έχει αποφασίσει για τη μοίρα σου". Αυτή η μοιρολατρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί - λανθασμένα - ως δικαιολογία. Δεν υπάρχει πρόβλημα να πιστέψουμε ότι ο Θεός αποφασίζει για τη μοίρα μας, εάν δεχτούμε επίσης ότι ο Θεός ίσως αποφασίζει ότι πρέπει να κινητοποιηθούμε, για να βελτιώσουμε τους εαυτούς μας. "Προσευχήσου στο Θεό, αλλά τράβα κουπί προς την ακτή" λέει μια ρωσική παροιμία, που δείχνει ότι είμαστε στα χέρια του Θεού, αλλά έχουμε, επίσης, την ευθύνη να βοηθήσουμε τους εαυτούς μας.

Έχουμε δημιουργηθεί με πολλές ικανότητες: να επιλέγουμε, να συνεργαζόμαστε, να οργανωνόμαστε με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής μας. Δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε το Θεό ή τον Αλλάχ ως δικαιολογία, για να μην κάνουμε τίποτε. Είναι το ίδιο κακό, όσο και το να βρίζουμε το Θεό. Πρέπει να υμνούμε το Θεό και να χρησιμοποιούμε τα θεϊκά δοσμένα ταλέντα μας.

Στον πόλεμο ενάντια στη φτώχεια, ο κινητοποιητής χρησιμοποιεί την ενθάρρυνση και τους ύμνους, ώστε οι άνθρωποι (1) θα θελήσουν και (2) θα μάθουν πώς θα πάρουν την ευθύνη για τις ζωές τους.

Ανεντιμότητα:

Όταν οι πόροι που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για τις κοινοτικές υπηρεσίες ή εγκαταστάσεις, εκτρέπονται στις ιδιωτικές τσέπες κάποιου που κατέχει μια θέση δύναμης, υπάρχει κάτι περισσότερο από τον απλό ηθικό κίνδυνο. Σ' αυτήν τη σειρά κατάρτισης δεν κριτικάρουμε τι είναι καλό ή κακό. Επισημαίνουμε, όμως, ότι είναι μια σημαντική αιτία της φτώχειας η ανεντιμότητα των προσώπων εμπιστοσύνης και ισχύος. Το ποσό που κλέβεται από το κοινό, που παραλαμβάνεται και απολαμβάνεται από το άτομο, είναι πολύ λιγότερο συγκριτικά με τη μείωση στο επίπεδο πλούτου, που προοριζόταν για το ενδιαφερόμενο κοινό.

Το χρηματικό ποσό που αποσπάστηκε ή καταχράστηκε δεν είναι το ποσό που ελαττώνει το επίπεδο του πλούτου στην κοινότητα. Οι οικονομολόγοι μιλούν για

τον "πολλαπλασιαστή της επίδρασης". Όπου επενδύεται ο νέος πλούτος, η θετική επίδραση στην οικονομία είναι περισσότερη από το χρηματικό ποσό που δημιουργείται. Όταν τα χρήματα επένδυσης αποσύρονται από την κυκλοφορία, το ποσό πλούτου, από το οποίο η κοινότητα στερείται, είναι μεγαλύτερο από το ποσό που κερδίζεται από τον καταχραστή. Όταν ένας κυβερνητικός ανώτερος υπάλληλος δωροδοκείται με 100 δολάρια, η κοινωνική επένδυση μειώνεται κατά τόσο κατά 400 δολάρια στον πλούτο της κοινωνίας.

Είναι ειρωνεία ότι αναστατωνόμαστε όταν ένας κλέφτης κλέβει από μια αγορά κάτι που αξίζει 10 δολάρια, ενώ, εάν ένας ανώτερος δημόσιος υπάλληλος κλέψει 1000 δολάρια από το κοινό πορτοφόλι, πράγμα που κάνει ζημιά 4000 δολαρίων στην κοινότητα, δεν τον τιμωρούμε. Σεβόμαστε το δεύτερο κλέφτη τον προφανή πλούτο του και εκθειάζουμε το άτομο αυτό για τη βοήθεια που προσφέρει στους συγγενείς και γείτονές του. Αντίθετα, χρειαζόμαστε την αστυνομία να προστατεύσει τον πρώτο κλέφτη από το να μη λιτσαριστεί από τους ανθρώπους στο δρόμο.

Ο δεύτερος κλέφτης είναι μια πρωταρχική αιτία της φτώχειας, ενώ ο πρώτο είναι ίσως ένα θύμα της φτώχειας, η οποία οφείλεται στον δεύτερο. Η στάση μας, όπως περιεγράφηκε στην παράγραφο αριστερά, είναι κάτι περισσότερο από ειρωνεία: είναι ένας παράγοντας που διαιωνίζει τη φτώχεια. Εάν ανταμείβουμε εκείνον που προκαλεί τη σημαντικότερη ζημιά και τιμωρούμε μόνο αυτούς που είναι πραγματικά θύματα, τότε οι λανθασμένες τοποθετήσεις μας συμβάλλουν επίσης στη φτώχεια. Όταν τα χρήματα που έχουν καταχραστεί φεύγουν έξω από τη χώρα και καταθέτονται σε μια ξένη (π.χ. ελβετική) τράπεζα, δεν συμβάλλουν με τίποτα στην εθνική οικονομία, παρά μόνο βοηθούν τη χώρα της ξένης τράπεζας με ή χωρίς ευνοϊκούς φορολογικούς όρους (offshore).

Εξάρτηση:

Η εξάρτηση είναι το τελικό αποτέλεσμα της αποδοχής της φιλανθρωπίας. Βραχυπρόθεσμα, όπως μετά από μια καταστροφή, αυτή η φιλανθρωπία μπορεί να είναι ουσιαστική για την επιβίωση. Μακροπρόθεσμα, όμως, η φιλανθρωπία αυτή μπορεί να συμβάλει στον πιθανό αφανισμό του παραλήπτη, και βεβαίως στη συνεχόμενη φτώχεια.

Είναι μια στάση, μια πεποίθηση, ότι κάποιος που είναι τόσο φτωχός, τόσο αβοήθητος, κάποιος που δεν μπορεί να βοηθήσει τον εαυτό του, μια ομάδα που δεν μπορεί να βοηθηθεί από τα μέλη της, πρέπει να εξαρτώνται από την εξωτερική βοήθεια. Η στάση και η κοινή πεποίθηση είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας δικαιολογίας που διαιωνίζει τη συνθήκη, όπου το άτομο ή η ομάδα πρέπει να εξαρτηθεί από την εξωτερική βοήθεια.

Όταν δείχνουμε πώς να χρησιμοποιήσουμε την αφήγηση των ιστοριών, για να επικοινωνήσουμε τις ουσιαστικές αρχές της ανάπτυξης, η ιστορία του Μωάμεθ και του σκοινιού χρησιμοποιείται ως απεικονιστικός μύθος-κλειδί της αρχής ότι η βοήθεια δεν πρέπει να έχει τη μορφή της φιλανθρωπίας που αποδυναμώνει ενθαρρύνοντας την εξάρτηση, αλλά πρέπει να ενδυναμώνει.

Η κοινοτική μεθοδολογία ενδυνάμωσης είναι μια εναλλακτική λύση στην προσφορά της φιλανθρωπίας (που αποδυναμώνει), αλλά παρέχει βοήθεια, κεφάλαιο και κατάρτιση που στοχεύουν στις κοινότητες χαμηλού εισοδήματος, ώστε να τις καταστήσει δυνατές να προσδιορίσουν τους δικούς τους πόρους και να πάρουν τον έλεγχο της ανάπτυξής τους, καθώς ενδυναμώνονται. Όταν ένα πρόγραμμα στοχεύει στην προώθηση της αυτάρκειας, οι παραλήπτες, μέχρι να βελτιωθεί το επίπεδο της συνειδητοποίησής τους, αναμένουν, υποθέτουν και ελπίζουν ότι το πρόγραμμα έρχεται για να τους παράσχει τους πόρους για την εγκατάσταση μιας μονάδας ή μιας υπηρεσίας στην κοινότητα.

Μεταξύ των πέντε σημαντικών παραγόντων της φτώχειας, το σύνδρομο εξάρτησης είναι αυτό που ανησυχεί περισσότερο τον κοινοτικό κινητοποιητή.

1γ)ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Για την ανάλυση της φτώχειας και τον υπολογισμό των αντίστοιχων ποσοστών υιοθετούνται κάποιοι ευρέως διαδεδομένοι δείκτες αξιολόγησης της ανθρωπίνης φτώχειας όπως :

- Κίνδυνος της φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, που ορίζεται ως το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά των οποίων το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα είναι χαμηλότερο του ορίου της φτώχειας, το οποίο ορίζεται στο 60% του εθνικού διάμεσου εισοδήματος.

- Εμμονή χαμηλού εισοδήματος (εμμονή του κινδύνου φτώχειας), άτομα που ζουν σε νοικοκυριά με τελικό ισοδύναμο εισόδημα κατώτερο του ορίου της φτώχειας για το τρέχον έτος και (τουλάχιστον) άλλα δύο έτη.
- Σχετικό χάσμα του κινδύνου φτώχειας, που υπολογίζει την απόσταση που χωρίζει το εισόδημα των ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια από το όριο της φτώχειας. Δίνει την δυνατότητα με άλλα λόγια να εξετασθεί ο «βαθμός φτώχειας των φτωχών» ή «πόσο φτωχοί είναι οι φτωχοί». Όσο πιο υψηλός είναι ο συγκεκριμένος δείκτης τόσο πιο έντονη χαρακτηρίζεται η φτώχεια, που σημαίνει ότι το εισόδημα των πιο φτωχών απέχει κατά πολύ από το όριο φτώχειας.
- Ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος – δείκτης (S 80 / S20), δείκτης που εκφράζεται ως λόγος του εισοδήματος του υψηλότερου 20% της κατανομής εισοδήματος προς το χαμηλότερο 20% και εξετάζει το μερίδιο εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού σε σύγκριση με το μερίδιο εισοδήματος του φτωχότερου 20% του πληθυσμού.
- Συμπληρωματικός δείκτης ανισοκατανομής εισοδήματος – συντελεστής Gini ο οποίος παρουσιάζει τον βαθμό ανισοκατανομής και κυμαίνεται από 0% (στην περίπτωση απόλυτης ισότητας όπου κάθε άτομο λαμβάνει ακριβώς το ίδιο εισόδημα) έως 100% (στην περίπτωση πλήρους ανισοκατανομής όπου ολόκληρο το εθνικό εισόδημα συγκεντρώνεται σε ένα και μόνο άτομο). (Ο.Κ.Ε, 2009)

16)ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Οι συνέπειές της φτώχειας είναι κοινές σε όλες τις χώρες και διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: συνέπειες σε ατομικό επίπεδο για τους φτωχούς και την οικογένειά τους και συνέπειες σε συλλογικό επίπεδο για την κοινωνική και οικονομική ζωή ενός κράτους. Μία από τις πλέον οδυνηρές συνέπειές της φτώχειας σε ατομικό επίπεδο είναι η πείνα και η απόλυτη ή η πολύ μεγάλη στέρηση ζωτικής σημασίας αγαθών, όπως η τροφή, το πόσιμο νερό, η στέγη, τα φάρμακα, η περίθαλψη και η εκπαίδευση. Η περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης στα παραπάνω αγαθά συνιστά παράγοντα που προκαλεί φυσική εξαθλίωση, προσβάλλοντας στον πυρήνα της την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Ας σημειωθεί ότι στο σύγχρονο κόσμο εμφανίζεται ένας ακόμα κίνδυνος για την πρόσβαση του ανθρώπου στα παραπάνω ζωτικής σημασίας βιοτικά αγαθά, η κλιματική αλλαγή.

Μία άλλη κατηγορία συνεπειών είναι οι σχετιζόμενες με την εκπαίδευση του ατόμου. Ο αναλφαριθμισμός και γενικά η εκπαιδευτική ανεπάρκεια αποστερούν από το άτομο κάθε δυνατότητα να επιτύχει ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης. Προβλήματα στο επίπεδο της εκπαίδευσης με κύριο πρόβλημα αυτό της σχολικής διαρροής, πρέπει να αντιμετωπίζονται και να εξαλείφονται σε κάθε σύγχρονο κοινωνικό κράτος.

Παράλληλα κίνδυνοι είναι αυτοί που αφορούν την περιορισμένη ή και ελάχιστη πρόσβαση στην αγορά εργασίας των ατόμων που πλήττονται από την φτώχεια. Οι περιορισμένες ικανότητες ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας ή ακόμα και η απασχόληση σε εργασίες δημιουργούν έναν φαύλο κύκλο. Είναι αιτίες και ταυτόχρονα σοβαρότατοι κίνδυνοι φτώχειας και μάλιστα, τόσο για το άτομο που αναζητά την εργασία όσο και για την οικογένειά του.

Εξαιρετικά επικίνδυνοι είναι και οι κίνδυνοι που δημιουργούνται για την υγεία όσων πλήττονται από την φτώχεια. Τα προβλήματα πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας ή σε κατάλληλες και ποιοτικές υπηρεσίες υγείας προκαλούν αναπόφευκτα βάρια προβλήματα σωματικής αλλά και ψυχικής υγείας, τα οποία εύλογα επιδρούν στο επίπεδο ζωής των ατόμων αυτών.

Αλληλένδετα με τα προηγούμενα είναι τα προβλήματα κοινωνικοποίησης όσων πλήττονται από την φτώχεια. Η φτώχεια περιορίζει τις ευκαιρίες, προκαλεί απομόνωση, ενώ μπορεί ακόμα να καταστήσει τα άτομα ευάλωτα στην περιθωριοποίηση ή στην παραβατική - εγκληματική συμπεριφορά.

Σε κάθε περίπτωση η φτώχεια πλήττει ακόμα και την ίδια την ελευθερία των ατόμων, αφού τα καθιστά αδύναμα να διεκδικήσουν θεμελιώδη δικαιώματα τους, ενώ συχνά προκαλεί την κατάφορη παραβίαση των δικαιωμάτων αυτών. Η κατάσταση αυτή δεν συμβιβάζεται με βασικές συνταγματικές αξίες όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και το κοινωνικό κράτος δικαίου. Είναι προφανές πως οι συνέπειες της φτώχειας επιδρούν αλυσιδωτά στο άτομο και εντείνονται ανάλογα με το μέγεθος της οικονομικής ανισότητας που χαρακτηρίζει το περιβάλλον στο οποίο καλείται να λειτουργήσει και να αναπτυχθεί. Τα άτομα χαμηλού οικονομικού και κοινωνικού επιπέδου, ξεκινούν εκ των πραγμάτων με λιγότερα εφόδια και συνήθως τους δίνονται λιγότερες ή μη επαρκείς ευκαιρίες για να καλύψουν τις ελλείψεις τους σε όλα τα επίπεδα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε, η φτώχεια αναπαράγει φτώχεια, γεγονός που προσδίδει ισόβιες κατά κανόνα συνέπειες για τα παιδιά των φτωχών οικογενειών σε σχέση με την υγιή ανάπτυξη τους, την σταθερότητά και τις συνθήκες στο οικογενειακό περιβάλλον τους (εγκατάλειψη, παραμέληση, κακοποίηση, βία κλπ), την εκπαιδευτική επάρκεια τους, την ομαλή και χρονικά σωστή είσοδο τους στην αγορά εργασίας.

Παράλληλα τα άτομα που ανήκουν στην κατηγορία των φτωχών και η οικογένεια τους βιώνει μια δύσκολη πραγματικότητα και εξαιτίας αυτής, φαινόμενα στρες, άγχους και κατάθλιψης αφού δεν υποφέρουν μόνο λόγω του μειωμένου εισοδήματος τους αλλά και από όλους τους κινδύνους που προαναφέρθηκαν.

Ενίοτε βιώνουν και το λεγόμενο 'στίγμα' της φτώχειας, με αποτέλεσμα μαζί με την ευημερία τους να πλήττεται καθημερινά και η ανθρώπινη τους αξιοπρέπεια. Η κατάσταση αυτή, η οποία βιώνεται και από παιδιά και εφήβους, μειώνει δραματικά την ποιότητα ζωής τους, τους προκαλεί άγχος και τους ωθεί στον κοινωνικό αποκλεισμό.

Εν όψει τούτων, η φτώχεια των παιδιών και των νέων και η ποιότητα της ζωής τους πρέπει να αποτελεί σημαντική προτεραιότητα μιας εθνικής στρατηγικής για την φτώχεια.

Αντίστοιχα, τόσο η κοινωνική όσο και η οικονομική απενεργοποίηση ενός μέρους του πληθυσμού έχουν συνέπειές στο συλλογικό επίπεδο, αφού επιδρούν ανάλογα στο σύνολο της κοινωνικής και οικονομικής ζωής ενός κράτους. Προκαλούν στέρηση εσόδων, καθυστέρηση της ομαλής οικονομικοκοινωνικής ανάπτυξης και παρεμπόδιση της ανάπτυξης για μία σειρά από αίτια. Όπως ανεργία, μαύρη εργασία, υστέρηση φορολογικών εσόδων και μη συμμετοχή στην πολιτική διαδικασία.

Τελική και απώτερη συνέπεια της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε συλλογικό επίπεδο είναι η αποσταθεροποίηση της κοινωνικής συνοχής και η αποδυνάμωση του ίδιου του κοινωνικού κράτους.

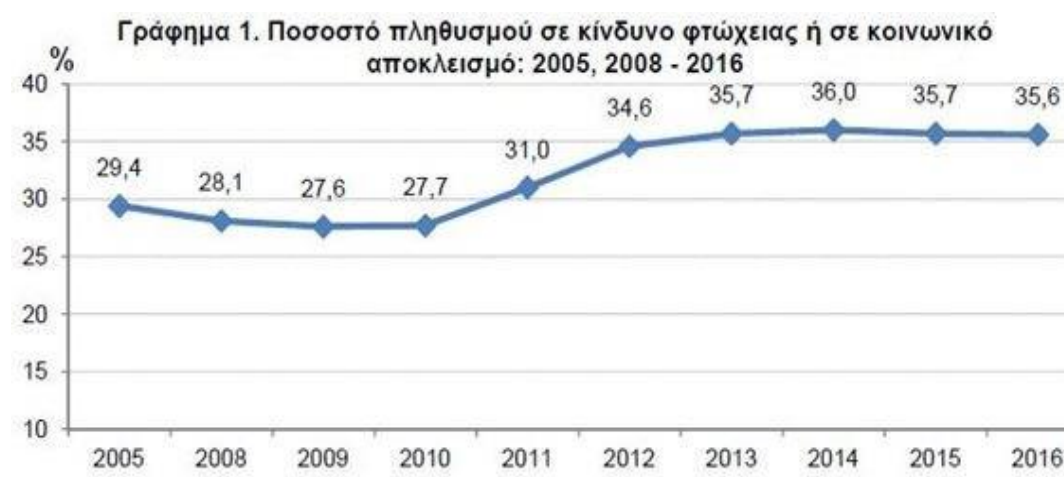
Ειδικά για την χώρα μας, η φτώχεια και η μείωση της αγοραστικής δύναμης του πληθυσμού σημαίνει και την αδυναμία συγκλίσεως μισθών και εισοδημάτων με εκείνων των άλλων μελών της Ε.Ε. (Ο.Κ.Ε, 2009)

Πρόσφατα η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) ανακοινώνει τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC), έτους 2016, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το έτος 2015. Η έρευνα αποτελεί τη βασική πηγή αναφοράς των συγκριτικών στατιστικών για την κατανομή του εισοδήματος και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Τα αποτελέσματα της έρευνας έτους 2017, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το έτος 2016, θα ανακοινωθούν στις 22 Ιουνίου 2018.

Δείκτες της Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Ευρώπη 2020»

Στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020, αναφορικά με την καταπολέμηση της φτώχειας, έχει τεθεί ως στόχος «να μειωθούν κατά 20 εκατόμμύρια τα άτομα που βρίσκονται ή που κινδυνεύουν να βρεθούν σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό1» έως

το 2020. Με βάση τα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών διαβίωσης των Νοικοκυριών 2016, ο πληθυσμός που βρίσκεται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό ανέρχεται στο 35,6% (3.789.300 άτομα) του πληθυσμού της Χώρας, παρουσιάζοντας μικρή μείωση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά (3.828.500 άτομα που αντιστοιχούσαν στο 35,7% του πληθυσμού). Το Γράφημα 1 παρουσιάζει την εξέλιξη - και συγκεκριμένα την ανοδική τάση από το 2010 και μετά - του δείκτη την τελευταία δεκαετία. (ΕΛΣΤΑΤ,2016)

Επισημαίνεται ότι η περίοδος αναφοράς των εισοδημάτων αφορά στο προηγούμενο από το έτος διενέργειας της έρευνας, δηλ. στα αντίστοιχα έτη 2004, 2007 – 2015.

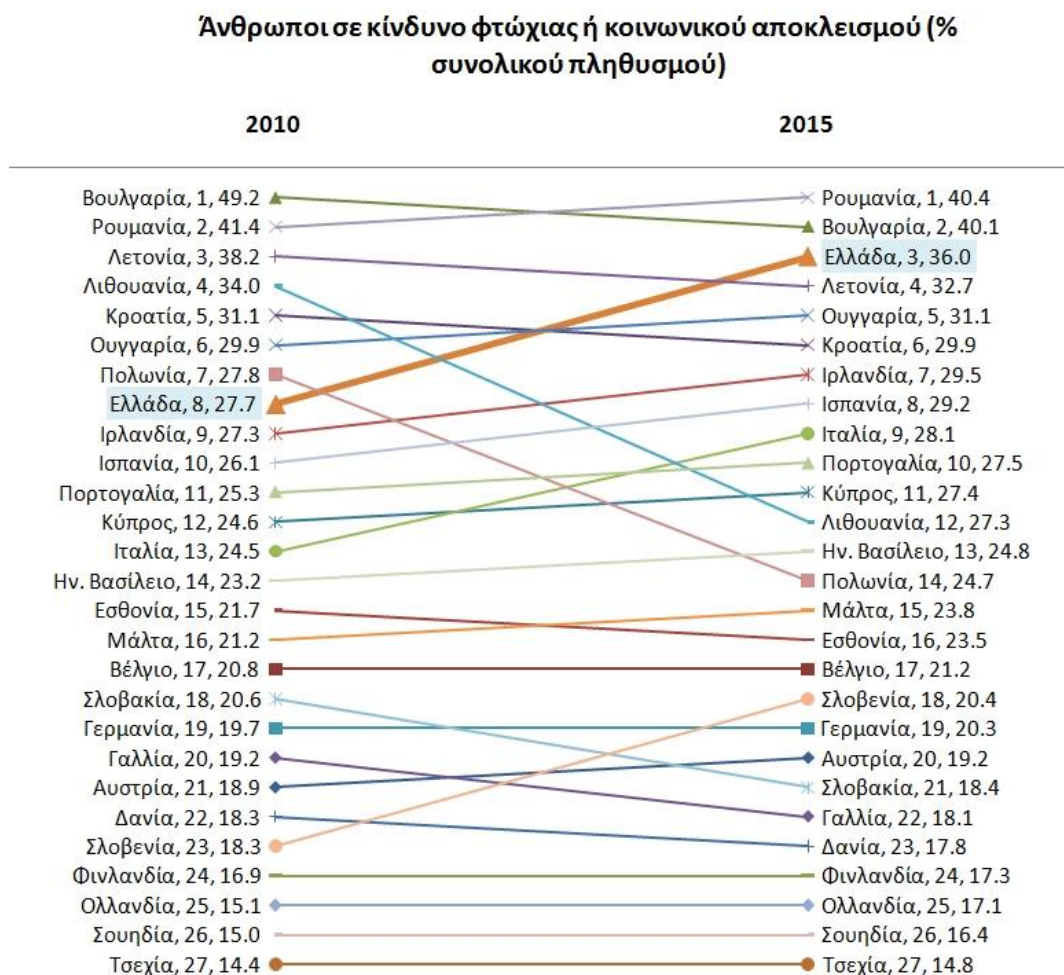
1ε)ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Οι οικονομικές ανισότητες υπάρχουν παντού. Άνθρωποι που αντιμετωπίζουν πρόβλημα επιβίωσης υπάρχουν σε όλες τις χώρες του κόσμου, ακόμα και σε πολλές από τις πλουσιότερες. Δεν αντιμετωπίζει μόνο η Ελλάδα το πρόβλημα της φτώχειας. Αντιμετωπίζει, όμως, μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές κρίσεις στην ιστορία της ανθρωπότητας. Μέσα σε πέντε χρόνια οι Έλληνες έχασαν το 1/3 της αγοραστικής τους δύναμης, το 1/4 του εισοδήματός τους.

Για πολλά χρόνια οι δαπάνες για την κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα βρίσκονταν σε επίπεδα παρόμοια της υπόλοιπης Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, όπως θα δούμε και παρακάτω, αυτές οι δαπάνες δεν εξασφάλιζαν ικανοποιητικά επίπεδα προστασίας για τους αδύναμους. Υπήρχαν σημαντικά κενά, τα οποία μετά και την έναρξη της οικονομικής κρίσης έγιναν μεγαλύτερα.(διανεόσις,2016)

Στο γράφημα 2 βλέπουμε την κατάταξη χωρών με βάση το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται αντιμέτωπο με τον κίνδυνο της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού (2010 και 2015)

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Πηγή: Eurostat (2016)

Παρατηρώντας το γράφημα 2 : δεξιά από το όνομα της κάθε χώρας εμφανίζεται η κατάταξή της μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών και δεξιά αυτής το ποσοστό του πληθυσμού που βρίσκεται αντιμέτωπο με τον κίνδυνο της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ενώ το 2010 το 27,7% του πληθυσμού βρισκόταν αντιμέτωπο με τον κίνδυνο της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού και η Ελλάδα είχε την 8^η χειρότερη επίδοση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, το 2015 το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 36% του πληθυσμού και η Ελλάδα σημειώνει την 3^η χειρότερη επίδοση. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη επιδείνωση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, με την επόμενη

μεγαλύτερη επιδείνωση να είναι αυτή της Ιταλίας, όπου το εν λόγω ποσοστό αυξήθηκε από 24,5% το 2010 σε 28,1% το 2015, περίπου δηλαδή στο ποσοστό που σημείωνε η ελληνική οικονομία το 2010.

1ζ) ΠΑΙΔΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Επιδείνωση της ζωής των ανηλίκων στην Ελλάδα διαπιστεξαιτίας της μείωσης των κοινωνικών παροχών, της ανεργίας των γονέων, της οικονομικής ανέχειας και της ελλιπούς πρόσβασης σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Συγκριτικά με την απογραφή του 2001 ο πληθυσμός των παιδιών στην Ελλάδα μειώθηκε περισσότερο (-9%) από τον συνολικό (-1,1%), επισήμανε ο Δημοσθένης Δασκαλάκης. Σύμφωνα με στοιχεία της απογραφής του 2011, τα παιδιά ηλικίας έως 18 ετών είναι 1.889.916, που αντιστοιχούν στο 17,5% του μόνιμου πληθυσμού της χώρας (10.815.197) με τα αγόρια να αποτελούν το 51,2% και τα κορίτσια το 48,8%.

Αύξηση σημειώνεται στα παιδιά των αλλοδαπών/μεταναστών, τα οποία το 2011 έφθασαν τα 181.000 άτομα, κατά 11,8% περισσότερα από το 2001 και αναλογούν στο 9,6% του συνόλου των ανηλίκων στην Ελλάδα (από 7,8% το 2001). Επίσης, σύμφωνα με την απογραφή του 2011, τα νοικοκυριά στην Ελλάδα χωρίς παιδιά κάτω των δεκαπέντε ετών αναλογούν στο 76,5% και με παιδιά στο 23,5% του συνόλου.

Μονογονεϊκά και πολύτεκνα τα πιο ευάλωτα

Στην Ελλάδα τα παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανέρχονταν σε 686.000, ή στο 35,4%, το 2012, από 30,4% το 2011, με πιο ευάλωτα τα μονογονεϊκά (74,7%) και τα τρίτεκνα/πολύτεκνα (43,7%) νοικοκυριά.

Τα παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά που κανένας ενήλικος δεν εργάζεται ανέρχονταν σε 292.000, ή 13,2%, το 2012, έχοντας αυξηθεί κατά 204.000 από το 2008. Ο κίνδυνος φτώχειας στους αλλοδαπούς φθάνει το 43,7% για το 2012, ενώ στα παιδιά αυτών βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα, ξεπερνώντας το 53,1% από 49,6% που ήταν το 2011.

Οι συνθήκες διαβίωσης των παιδιών έχουν χειροτερέψει, καθώς το 74,1% των φτωχών νοικοκυριών με παιδιά και το 29,5% των μη φτωχών, δήλωναν αδυναμία πληρωμής εκτάκτων αλλά και καθημερινών δαπανών.

Επίσης καταγράφονται δυσκολίες σε εξοφλήσεις πάγιων λογαριασμών, δανείων, αλλά και οικονομική δυσπραγία για διατροφή που περιλαμβάνει κάθε δεύτερη μέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή λαχανικά. Επιπλέον, το 86,5% των φτωχών

νοικοκυριών με παιδιά το 2012 δεν είχαν να ξοδέψουν χρήματα για μια εβδομάδα διακοπών.

Χωρίς ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Οι παροχές κοινωνικής προστασίας μειώθηκαν κατά 4,9% το 2011 σε σχέση με το 2009. Εκτιμάται ότι σημαντικός αριθμός παιδιών στην Ελλάδα δεν έχει ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη λόγω απώλειας ασφαλιστικών δικαιωμάτων των γονιών τους.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, ενώ τα ποσοστά εγγραφής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι πολύ υψηλά στην Ελλάδα, τα αντίστοιχα στην προσχολική εκπαίδευση παραμένουν χαμηλά. Η συμμετοχή των παιδιών σε υπηρεσίες επίσημης βρεφονηπιακής φροντίδας είναι σταθερά μικρότερη σε σχέση με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτό οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στο γεγονός ότι οι υφιστάμενες δομές (κυρίως δημοτικές) δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες των παιδιών.

Μένουν με τους γονείς τους

Μια ακόμα παράμετρος της οικονομικής κρίσης εντοπίζεται στην παράταση της παιδικής ηλικίας. Τα υψηλά ποσοστά φτώχειας (32,3%) και ανεργίας (58,6%) για το 2012 των ηλικιακών ομάδων 16-24 και 15-24 ετών αντίστοιχα, σε συνδυασμό με την εκτόξευση του ποσοστού των ατόμων αντίστοιχων ηλικιακών ομάδων που δεν εργάζονται και ταυτόχρονα δε συμμετέχουν σε κάποια μορφή εκπαίδευσης και κατάρτισης, οδηγούν στην έντονη οικονομική εξάρτηση από τους γονείς τους με αποτέλεσμα να παρατείνουν τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας.

Ενδεικτικό στοιχείο αποτελεί το υψηλό ποσοστό (73,3%) των νέων 20 έως 29 ετών που διαμένει με τους γονείς του και η μέση ηλικία εγκατάλειψης της γονεϊκής στέγης (29,1 έτη) για το 2012.

Σημειώνεται πως η συγκέντρωση και η επεξεργασία των στοιχείων παρουσιάζεται μέχρι το 2011-2012, και δεν περιλαμβάνονται οι επόμενες χρονιές, που όλα δείχνουν πως θα εμφάνιζαν μια περαιτέρω υποβάθμιση της ποιότητας ζωής και επιδείνωση της φτώχειας των νοικοκυριών και, κατά συνέπεια, των παιδιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2α) Η ΕΝΟΙΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Η κοινωνιολογία στράφηκε στον κοινωνικό αποκλεισμό, διαμορφώνοντας διακριτό κλάδο περίπου από το 1995 όταν ο όρος κοινωνικός αποκλεισμός αντικατέστησε ευρέως τον όρο κατώτερη τάξη σε συζητήσεις για τη φτώχεια στις μεταβιομηχανικές κοινωνίες, προσθέτοντας εννοιολογικά πλεονεκτήματα στη διαχείριση των ιδεών που κρύβονταν πίσω από τις κοινωνικές διαφορές και ανισότητες εν είδη πλέγματος αποκλεισμών. Και οι δύο λέξεις μαζί -κοινωνία και αποκλεισμός- υποδεικνύουν την κοινωνία συνολικά σε αντίθεση με συγκεκριμένα άτομα που την απαρτίζουν ως διαδικασία που μεταβάλλεται στο χρόνο, σε αντίθεση με το άχρονο εννοιολογικό πλαίσιο του ορισμού του κράτους. (Mills et al , 2006)

Η εννοιολογική μετατόπιση από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό δεν προσέφερε μόνον στοιχεία για την ερμηνεία του φαινομένου της φτώχειας, αλλά έκανε το φαινόμενο περισσότερο σύνθετο στη διαπίστωση και την ερμηνεία του. Το απευκταίο για κάθε διακριτό άτομο δεν είναι απλώς η έλλειψη χρημάτων αλλά μια σειρά ποιοτικών κριτηρίων όπως είναι η ελλιπής στέγαση, η κακή υγεία, η εκπαιδευτική ανεπάρκεια, η εγκληματικότητα, η χρήση ναρκωτικών ουσιών, η αποτυχία κοινωνικής συμμετοχής κ.ο.κ. Όλα αυτά δεν είναι απλά προϊόντα της φτώχειας αλλά εξετάζονται από την κοινωνιολογία του κοινωνικού αποκλεισμού ως διακριτά και αυτόνομα κοινωνικά προβλήματα. (Gough Jamie et al 2006)

Διαπραγματευόμενη μια τέτοια διαδικασία, η «κοινωνιολογία του αποκλεισμού» διαμορφώθηκε ως κομβικό σημείο στο οποίο συναντάται η ιστορία μιας κοινωνίας και η βιογραφία ενός απλού ατόμου της¹. Στηριζόμενοι σε αυτή τη θεμελιακή διά-

κριση οι μεταγενέστεροι κοινωνιολόγοι άρχισαν να παρατηρούν τις συνέπειες της διαδικασίας της κοινωνικής αλλαγής πάνω στο συγκεκριμένο άτομο, μια διαδικασία που συχνά διαμορφώνει διαφόρων ειδών αποκλεισμούς.

Όπως αναφέρει ο κ. Κερεντζής Λ.(2013) υπάρχουν τρεις προσεγγίσεις σύμφωνα με την Ruth Levitas και είναι οι ακόλουθες:

α) Η πρώτη προσέγγιση εκπορεύεται από την κριτική κοινωνική πολιτική και ονομάζεται αναδιανεμητικός λόγος (RED, redistributive discourse): Αντιμετωπίζει τον κοινωνικό αποκλεισμό ως συνέπεια της φτώχειας. Ο Peter Townsend,

βασικός εκπρόσωπος της συγκεκριμένης θεωρίας, υποστηρίζει ότι η φτώχεια δεν πρέπει να γίνεται αντιληπτή με όρους επιβίωσης, αλλά υπό το πρίσμα της δυνατότητας των ατόμων να συμμετάσχουν σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής. Σύμφωνα με τον αναδιανεμητικό λόγο, εφόσον ο κοινωνικός αποκλεισμός πηγάζει από τη

φτώχεια, η αύξηση του επιπέδου των επιδομάτων που δίνονται είναι καθοριστικής σημασίας για την καταπολέμηση του αποκλεισμού. Στο ευρύτερο πλαίσιο αυτή της θεωρίας ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι κάτι πολύ πιο περίπλοκο από τη φτώχεια. Παραπέμπει σε ένα δυναμικό, εξελισσόμενο, πολυδιάστατο και διαδραστικό φαινόμενο. Είναι ένα ανοιχτό πεδίο για τη διερεύνηση των πρακτικών διάκρισης και αποκλεισμού ως αιτίων της φτώχειας.

β) Η δεύτερη προσέγγιση του κοινωνικού αποκλεισμού αναφέρει πως, ο δεσμός με την εργατική δύναμη και η ένταξη των ατόμων σε αυτή, βρίσκεται στο επίκεντρο αυτής της θεωρίας, καθώς θεωρείται ότι η κοινωνική ενσωμάτωση επιτυγχάνεται, αποκλειστικά σχεδόν, μέσω της ένταξης των ατόμων στο εργατικό δυναμικό της κοινωνίας. Αποκλεισμένοι, σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής ενσωμάτωσης (SID, social integration discourse), είναι οι άνεργοι ή όταν μιλάμε για νέους

ανθρώπους, όλοι όσοι κινδυνεύουν να μείνουν άνεργοι. Παρότι στο επίκεντρο αυτής της προσέγγισης βρίσκεται η αμειβόμενη εργασία, συγκαλύπτονται οι τρόποι με τους οποίους η αμειβόμενη εργασία αποτυγχάνει να προστατεύσει από τον αποκλεισμό, αποσιωπάται δηλαδή η πιθανότητα, ο παρεχόμενος μισθός να είναι τόσο χαμηλός, ώστε να μην εξασφαλίζει στο άτομο τα ελάχιστα ώστε να ζει αξιοπρεπώς.

γ) Η τρίτη προσέγγιση αναφέρεται στον ηθικό λόγο για την underclass (MUD, moral underclass discourse). Το μοντέλο αυτό δίνει έμφαση στις ηθικές και πολιτισμικές αιτίες της φτώχειας και επικεντρώνεται στον ηθικό κίνδυνο της εξάρτησης από την πρόνοια και στις συνέπειες του κοινωνικού αποκλεισμού στην κοινωνική ευταξία. (Levitas, 2004· Levitas et al., 2007· Gordon, 2007)

Με λίγα λόγια, η πρώτη θεωρία υποστηρίζει ότι οι φτωχοί δεν έχουν χρήματα και άρα ο κύριος λόγος αποκλεισμού τους είναι το χαμηλό εισόδημα, η δεύτερη ότι οι φτωχοί δεν έχουν εργασία και άρα ο λόγος αποκλεισμού τους είναι η ανεργία ή η

οικονομική αδράνεια. Οι θεμελιωτές της τρίτης θεωρίας, που δίνει έμφαση στην ηθική, διαβλέπουν μια ισχυρή σύνδεση μεταξύ φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού και παράλληλα συλλαμβάνουν τα αίτια της φτώχειας ως αυτά να πηγάζουν από έναν πολιτισμικό και ηθικό (αυτό-) αποκλεισμό και όχι το αντίθετο. Η ευθύνη για την ανεργία αποδίδεται σε παράγοντες όπως η έλλειψη δεξιοτήτων και εκπαίδευσης και η εργασιακή ασφάλεια επαναπροσδιορίζεται με όρους ικανοτήτων για εξεύρεση νέας απασχόλησης. Η απασχολησιμότητα παρουσιάζεται ως ατομική ευθύνη. Όσοι δεν έχουν δουλειά οφείλουν να την αναζητούν και παράλληλα να εμπλουτίζουν συνεχώς τα προσόντα και τις δεξιότητες τους.

Μερικές από τις σημαντικότερες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού είναι :

- Οστρακισμός, με τη μορφή του διωγμού από μία δεδομένη ανθρώπινη κοινότητα.
- Κοινωνικός αποκλεισμός μέσα στα όρια μια δεδομένης κοινότητας που μπορεί να πάρει και τη μορφή της διαπάλης ανάμεσα σε διαφορετικές τάξεις ανθρώπων.
- Απόρριψη του ατόμου από την ομάδα στην οποία λειτουργούσε για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- Παρενόχληση ως μορφή επίδειξης κοινωνικού αποκλεισμού

Για τις παραπάνω έννοιες η θεωρητική κάλυψη δεν είναι ακόμη επαρκής, ώστε να καθορίζονται τα ακριβή όρια και να αποφεύγονται οι μεταξύ τους επικαλύψεις. Σε γενικές γραμμές, ωστόσο, ο οστρακισμός αναφέρεται κυρίως στον αποκλεισμό κατά τον οποίο περαιτέρω το άτομο αγνοείται ολοκληρωτικά από την κοινότητα. (Williams, K. D. 1997)

Ο κοινωνικός αποκλεισμός υπονοεί τη μη συμπερίληψη σε ένα δεδομένο κοινωνικό δίκτυο, κατά την οποία το άτομο δεν αγνοείται κατ' ανάγκην. Η απόρριψη είναι συνήθως πράξη φυσική ή λεκτική, στην οποία υποδηλώνεται ότι το άτομο δεν είναι επιθυμητό ως μέλος μιας ομάδας. Τέλος, η παρενόχληση εμπλέκει την επιθετική δραστηριοποίηση λεκτική ή φυσική κατά του ατόμου (Kipling D. et al ,2005)

2β)ΘΕΜΕΛΕΙΩΔΕΙΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Όπως αναφέρει ο Τσιάκαλος Γ. (1998), οι αιτίες του κοινωνικού αποκλεισμού ποικίλουν , ίσως λόγω της ευρύτητας του όρου. Διακρίνονται τρεις σχολές σκέψης:

- 1) Εκείνη που θέτει στο επίκεντρο τη συμπεριφορά των ατόμων και τις ηθικές αξίες
- 2) Εκείνη που τονίζει το ρόλο των θεσμών και των συστημάτων (από το κράτος-πρόνοιας έως τον καπιταλισμό και την παγκοσμιοποίηση) και

- 3) Εκείνη που δίνει έμφαση στα ζητήματα των διακρίσεων και της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Όσον αφορά λοιπόν την υπαιτιότητα του φαινομένου ο Atkison (1998) συμπεραίνει ότι οι υποστηρικτές της ερμηνείας της πρώτης σχολής σκέψης, αποδίδουν τις ευθύνες στους ίδιους τους κοινωνικά αποκλεισμένους για τη δύσκολη θέση που βρίσκονται. Η δεύτερη σχολή, η οποία ισχυρίζεται ότι οι αστικοί και οικονομικοί θεσμοί περιορίζουν τις ευκαιρίες ορισμένων ατόμων ή ομάδων, θεωρεί ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι συνέπεια του συστήματος. Σύμφωνα με την ανάλυση του Jordan, οι αποκλεισμένοι βρίσκονται στο έλεος των ισχυρών. Άρα, θεωρεί τις ελίτ ως υπεύθυνες για το φαινόμενο καθώς κατά την επιδίωξη τους να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους, ενεργούν υπέρ του αποκλεισμού κάποιων άλλων.

Σύμφωνα με την επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αιτίες κοινωνικού αποκλεισμού θεωρούνται:

- Η μακροχρόνια ανεργία
- Η βιομηχανική αλλαγή σε μη ειδικευμένους εργαζόμενους
- Εξέλιξη των οικογενειακών δομών
- Η παρακμή των παραδοσιακών μορφών αλληλεγγύης
- Η αύξηση του ατομικισμού
- Η παρακμή των αντιπροσωπευτικών θεσμών και
- Οι νέες μορφές μετανάστευσης

2γ)ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Οι δείκτες κοινωνικού αποκλεισμού μπορούν να κατανεμηθούν με δύο τρόπους: είτε ανάλογα με τους τομείς από τους οποίους αποκλείονται τα άτομα ή οι ομάδες (κάθετος αποκλεισμός) είτε αναφορικά με τη μορφό-λογία και διάρθρωση της κοινωνίας, δηλαδή με τις λεγόμενες «ευάλωτες ομάδες» (οριζόντιος αποκλεισμός):

- 1) παιδιά – νέοι – ηλικιωμένοι (ηλικιακές κατηγορίες)
- 2) γυναίκες (φύλο)
- 3) Άτομα εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας
- 4) Α.Μ.Ε.Α.

- 5) εθνικές μειονότητες
- 6) μετανάστες/παλινοστούτες
- 7) μονογονεϊκές οικογένειες
- 8) κάτοικοι υπαίθρου – γεωγραφικά αποκλεισμένοι
- 9) άνεργοι
- 10) τσιγγάνοι
- 11) ανήλικοι παραβάτες

Ανάλυση βασικών δεικτών :

Χαμηλό εισόδημα

Το χαμηλό εισόδημα είναι ο κυριότερος δείκτης κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς συνδέεται με μικρό προσδόκιμο μέσο όρο ζωής, έλλειψη συμμετοχής στα κοινωνικά δρώμενα, περιθωριοποίηση και αποκλεισμό από την πλειονότητα των παροχών. Πέρα από τα όρια φτώχειας, που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι μελλοντικοί δείκτες πρέπει να καταγράφουν την εμμονή σε επίπεδα χαμηλού εισοδήματος και τη χρονική διάρκεια παραμονής σε αυτήν την κατάσταση, την πιθανότητα εξόδου από τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις, την προσωπική εκτίμηση των πολιτών για τις οικονομικές τους δυσκολίες, τον αριθμό των ατόμων που βασίζουν την επιβίωσή τους

Περίθαλψη

Ο τομέας της υγειονομικής περίθαλψης είναι ο καθρέπτης του κοινωνικού κράτους και πεδίο, όπου μπορεί να διαφανεί η ένταση του κοινωνικού αποκλεισμού. Η παραοικονομία στο χώρο της υγείας και η συγκρουσιακή σχέση των υπηρεσιών κράτους και ιδιωτικού τομέα είναι εμπόδια στην ισότιμη πρόσβαση και αναπαράγουν τις κοινωνικές ανισότητες. Ως μέτρα προτείνονται η ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών και η πρόσβαση σε αυτές, ασχέτως γεωγραφικής ή οικονομικής θέσεως.

Στέγαση

Η έλλειψη στέγης ή η κακή ποιότητα στέγασης είναι άλλος ένας δείκτης κοινωνικού αποκλεισμού, που επηρεάζει την ατομική και οικογενειακή υγεία, την ανάπτυξη των παιδιών. Δείκτες στέγασης περιλαμβάνουν το ποσοστό των αστέγων, το ποσοστό των νοικοκυριών σε πυκνοκατοικημένες περιοχές, τις ομάδες υψηλού κινδύνου, όσον αφορά την απώλεια της στέγης. Άλλοι παρεμφερείς δείκτες περιλαμβάνουν την έλλειψη θέρμανσης και την αδυναμία επισκευής των σπιτιών.

Η ιδιοκατοίκηση είναι κανόνας στην ύπαιθρο, ενώ στις πόλεις υψηλότερο ποσοστό επισφάλειας παρουσιάζουν οι ενοικιαστές, για τους οποίους η στέγαση και οι συνθήκες κατοικίας είναι θέμα αιχμής και σημαντικότετος προσδιοριστικός

παράγοντας του κινδύνου αποκλεισμού. σε επιδόματα και τη γεωγραφική κατανομή της φτώχειας.

Κοινωνική Ασφάλιση

Η κοινωνική υποστήριξη περιλαμβάνει την κοινωνική αρωγή (για την εξάλειψη της φτώχειας) και την κοινωνική ασφάλιση. Η κοινωνική ασφάλεια βασίζεται σε ένα θεσμικό κράτος και σε μία καλά οργανωμένη αγορά εργασίας (Wood, 2001). Απαιτείται η σύσταση οργανωμένων και ρυθμιστικών οικονομικών αγορών, για την υποστήριξη τομέων που αφορούν την αποταμίευση, τις συντάξεις και την ασφάλιση. Παρόλα αυτά, στις αναπτυσσόμενες χώρες, η κοινωνική ασφάλεια δεν αποτελεί μόνο μέριμνα του Κράτους, αλλά περιλαμβάνει και τη δραστηριοποίηση των δημόσιων, των μη κυβερνητικών οργανισμών και των κοινωνικοπολιτικών και ανθρωπιστικών ιδρυμάτων (Ahmad et al., 1991). Η επιτυχής κοινωνική ασφάλεια δεν πρέπει να κρίνεται με βάση τα μέσα που παρέχει, αλλά με βάση την επίδραση που έχει στη ζωή των πολιτών και τις δυνατότητες που τους παρέχει.

Συμμετοχικότητα

Η συμμετοχικότητα είναι άλλος ένας δείκτης κοινωνικού αποκλεισμού. Τα άτομα που δεν συμμετέχουν σε κοινωνικές ομάδες, δεν μπορούν να διασφαλίσουν την προσωπική τους εξέλιξη και δεν ενδιαφέρονται για το καλό των συνανθρώπων τους. Ο κυριότερος δείκτης είναι το ποσοστό αποχής από τις εκλογές.

Υπογεννητικότητα

Οι δείκτες γονιμότητας μπορούν να αποτελέσουν ενδείξεις κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς συνδέονται με κακή ποιότητα υγείας και θνησιμότητας. Οι πιο γνωστοί είναι το ποσοστό εγκυμοσύνης των γυναικών κάτω των 16 ετών, τα ελλιποβαρή παιδιά (κάτω από 2500 γρ.) και ο αριθμός των θανάτων ατόμων κάτω των 65 ετών. Πιθανοί μελλοντικοί δείκτες θα καταγράφουν τα ποσοστά των θανάτων από συγκεκριμένες ασθένειες, ό-πως καρκίνους ή εμφράγματα, αυτοκτονίες και μακροχρόνιες αρρώστιες.

Νέες τεχνολογίες

Ο αποκλεισμός από την πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες και συνεπώς στη γνώση οδηγεί σε ένα άλλο είδος αποκλεισμού από τον κόσμο, που προσφέρει μια εικονική ενσωμάτωση σε όσους διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή και γνωρίζουν τη χρήση του Διαδικτύου. Την ίδια στιγμή αναπτύσσεται και ο «πολιτισμικός αποκλεισμός», που προκαλείται από την επικράτηση ορισμένων γλωσσών, καθώς και πολιτισμικών και καταναλωτικών προτύπων.

Το Σύνταγμα προβλέπει τη μέριμνα του Κράτους για την άρση των ανισοτήτων που

υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών. Δίνεται η ευχέρεια στο Κράτος να λαμβάνει φαινομενικώς άνισα μέτρα, τα οποία όμως αντισταθμίζουν δυσμενείς καταστάσεις, όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Άτομα με αναπηρία (Α.Μ.Ε.Α.)

«Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν των μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας» (Σύνταγμα, άρθρο 21, παρ. 6). Λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία και διευκόλυνση των Α.Μ.Ε.Α. Πρόσβαση στην Παιδεία – προσαρμοσμένη στις ατομικές εκπαιδευτικές ανάγκες, παροχή σε όσο το δυνατό λιγότερο περιοριστικό ή απομονωμένο περιβάλλον εκπαίδευσης (ΕΣΔΕΝ).

Μετανάστες

Εκείνοι που είναι σε θέση να μεταναστεύουν δεν είναι συνήθως οι περισσότεροι αποκλεισμένοι ή οι φτωχότεροι μιας περιοχής, αλλά εκείνοι που έχουν λάβει κάποια εκπαίδευση ή κατάρτιση, διαθέτουν δεξιότητες που χρησιμοποιούν στη χώρα τους και πολύ συχνά διατηρούν επαφές με άλλους μετανάστες (μεταναστευτικά δίκτυα). Παρόλα αυτά, από μία διεθνή σκοπιά και από την πλευρά της χώρας υποδοχής, θεωρούνται φτωχοί και συχνά αποκλεισμένοι. Όταν φτάνουν για πρώτη φορά σε μια χώρα, είναι πιθανόν να βρίσκονται σε μία πρώιμη κατάσταση (όσον αφορά το επίπεδο ζωής της χώρας υποδοχής) και σχεδόν πάντα είναι αποκλεισμένοι, καθώς δεν γνωρίζουν τη γλώσσα, τα ήθη και έθιμα, τους σχετικούς μηχανισμούς και τους πολιτισμικούς κώδικες. Η νομιμοποίησή τους οδήγησε στην εξομάλυνση της θέσης τους στην οικονομία και αναδείχθηκε έτσι η οικονομική τους συνεισφορά. Παράλληλα, μειώθηκαν οι κίνδυνοι περαιτέρω περιθωριοποίησης. Επιτακτική είναι η ανάγκη για δημιουργία μητρώου μεταναστών. (Παπάνης Ε., 2007)

2δ) ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Η έννοια του 'κοινωνικού αποκλεισμού' ταυτίζεται αρκετά συχνά με την όρο της φτώχειας. Ο κοινωνικός αποκλεισμός εμπεριέχει την κατάσταση της φτώχειας. Η φτώχεια είναι μία κατάσταση, η οποία μπορεί να αποφέρει ως αποτέλεσμα τον κοινωνικό αποκλεισμό αλλά όχι απαραίτητα. Ο παράγοντας της φτώχειας δεν είναι αρκετός για να οδηγήσει σε αποκλεισμό, καθώς υπάρχουν άλλοι παράγοντες που μπορούν να διακόψουν αυτή την σε εξέλιξη διαδικασία όπως η στήριξη του ατόμου

από άλλα άτομα του οικογενειακού ή κοινωνικού περιγύρου ή και το ίδιο του κράτους με χορήγηση επιδομάτων.

Με άλλα λόγια ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μια ευρύτερη έννοια από την έννοια της φτώχειας, καθώς η φτώχεια συνδέεται κυρίως με την στέρηση λόγω χαμηλού εισοδήματος ενώ ο κοινωνικός αποκλεισμός υποτιμά άτομα που αποξενώνονται και απομονώνονται λόγω κοινωνικού, οικονομικού και πολιτικού επιπέδου.

Συμπερασματικά, η διαφορά μεταξύ φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού έγκειται στην βιολογική επιβίωση και την κοινωνική επιβίωση, στην οποία κοινωνική επιβίωση εμπεριέχεται και η βιολογική επιβίωση του ατόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3α) ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Σε συνθήκες φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ζουν πάνω από ένας στους τρεις κατοίκους στην Ελλάδα και κατά μέσο όρο ένας στους τέσσερις στην ΕΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2016, που έδωσε σήμερα στη δημοσιότητα η Eurostat.

Συγκεκριμένα, στην Ελλάδα το 2016 βρίσκονταν αντιμέτωποι με τον κίνδυνο της φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού το 35,6% του πληθυσμού (3,8 εκατ. άνθρωποι), έναντι 28,1% το 2008. Στην ΕΕ το αντίστοιχο ποσοστό έπεσε το 2016 στο 23,4% (117,5 εκατ. άνθρωποι), κάτω από τα επίπεδα του 2008 (23,7%).

Σύμφωνα με τη Eurostat, ένας άνθρωπος βρίσκεται σε κατάσταση φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού όταν αντιμετωπίζει μία ή περισσότερες από τις παρακάτω προβληματικές καταστάσεις: Είτε θεωρείται φτωχός (δηλαδή έχει εισοδήματα μικρότερα του 60% του μέσου εθνικού εισοδήματος), είτε ζει σε κατάσταση ένδειας (δηλαδή στερείται βασικά καταναλωτικά αγαθά, ή αδυνατεί να ανταπεξέλθει σε στοιχειώδεις οικονομικές υποχρεώσεις), είτε ζει σε οικογένεια αντιμέτωπη με τον κίνδυνο της ανεργίας (δηλαδή σε οικογένεια που κανένα μέλος της δεν έχει «κανονική δουλειά»).

Ως προς την Ελλάδα, σε συνθήκες φτώχειας βρίσκεται το 21,2% του πληθυσμού, σε

συνθήκες ένδειας το 22,4%, ενώ ζει σε οικογένεια αντιμέτωπη με τον κίνδυνο της ανεργίας το 17,2% του πληθυσμού. Τα αντίστοιχα μέσα ποσοστά στην ΕΕ είναι 17,3%, 7,5% και 10,4%.

Γενικότερα, σε χειρότερη κατάσταση από την Ελλάδα, αναφορικά με το ποσοστό του πληθυσμού που θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, είναι η Βουλγαρία (40,4%) και η Ρουμανία (38,8%). Στον αντίποδα (με ποσοστά μικρότερα του 20%) βρίσκονται η Τσεχία (13,3%), η Φινλανδία (16,6%), η Δανία (16,7%) και η Ολλανδία (16,8%), η Αυστρία (18%), η Σλοβακία (18,1%), η Γαλλία (18,2%), η Σουηδία (18,3%), η Σλοβενία (18,4%), η Γερμανία και το Λουξεμβούργο(19,7%),

Η μείωση του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό στην ΕΕ αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ)

3β)ΚΥΡΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι πρόσφατες στατιστικές σχετικά με τη νομισματική φτώχεια και τις εισοδηματικές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Οι συγκρίσεις μεταξύ χωρών όσον αφορά το βιοτικό επίπεδο βασίζονται συχνά στο κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), το οποίο αντικατοπτρίζει, σε νομισματικούς όρους, πόσο πλούσια είναι μια χώρα σε σύγκριση με μια άλλη. Ωστόσο, αυτός ο βασικός δείκτης δίνει ελάχιστες πληροφορίες σχετικά με την κατανομή του εισοδήματος στο εσωτερικό μιας χώρας και, επιπλέον, δεν παρέχει κανένα στοιχείο για τους μη νομισματικούς παράγοντες που μπορεί να καθορίσουν σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα ζωής ενός συγκεκριμένου πληθυσμού. Αφενός, οι ανισότητες στην κατανομή του εισοδήματος μπορούν να δημιουργήσουν κίνητρα για τους πολίτες για να βελτιώσουν την κατάστασή τους μέσω της εργασίας, της καινοτομίας ή της απόκτησης νέων δεξιοτήτων. Αφετέρου, αυτές οι εισοδηματικές ανισότητες θεωρείται συχνά ότι συνδέονται με το έγκλημα, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Ποσοστό κινδύνου φτώχειας και κατώτατο όριο

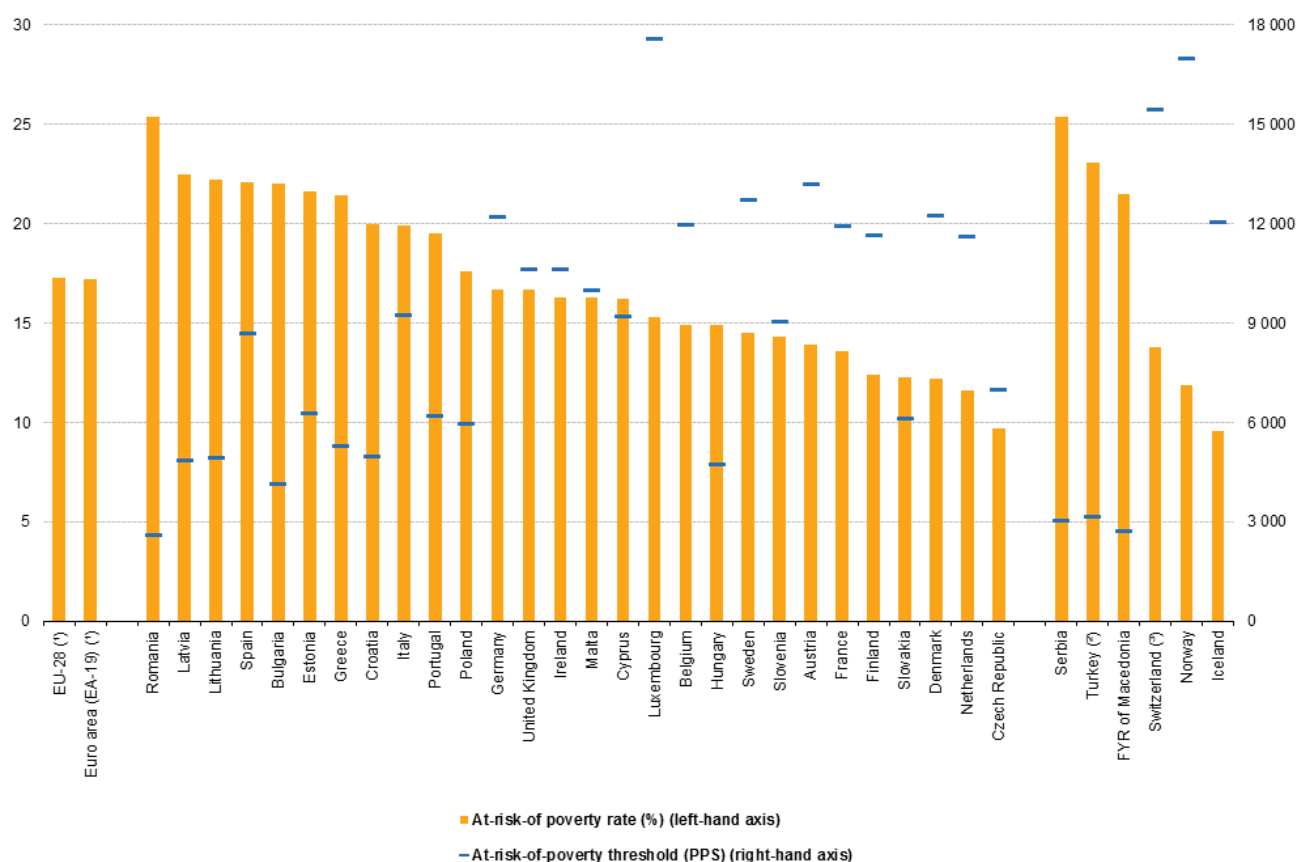
Όπως παρατηρείτε στο Γράφημα 1, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις) στην ΕΕ-28 παρέμεινε σχετικά σταθερό μεταξύ του 2010 και του 2013, και αυξήθηκε από 16,5 % σε 16,7 %. Μεταξύ 2013 και 2014, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας αυξήθηκε κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες, και στη συ-

νέχεια αυξήθηκε ελαφρώς το 2015 (έως 0,1 ποσοστιαίες μονάδες) φθάνοντας το 17,3 %.

Το ποσοστό για την ΕΕ-28, που υπολογίστηκε ως ο σταθμισμένος μέσος όρος των εθνικών αποτελεσμάτων, αποκρύπτει σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Σε οκτώ κράτη μέλη, δηλαδή στη Ρουμανία (25,4 %), τη Λετονία (22,5 %), τη Λιθουανία (22,2 %), την Ισπανία (22,1 %), τη Βουλγαρία (22,0 %), την Εσθονία (21,6 %), την Ελλάδα (21,4 %) και την Κροατία (20,0 %), το ένα πέμπτο ή περισσότερο του πληθυσμού θεωρείται ότι διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας· το ίδιο παρατηρείται και στη Σερβία (25,4 %), την Τουρκία (23,1 %, στοιχεία του 2013) και την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (21,5 %). Μεταξύ των κρατών μελών, τα χαμηλότερα ποσοστά ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας διαπιστώθηκαν στην Τσεχική Δημοκρατία (9,7 %) και τις Κάτω Χώρες (11,6 %), ενώ η Νορβηγία (11,9 %) και η Ισλανδία (9,6 %) ανέφεραν επίσης σχετικά χαμηλά ποσοστά του πληθυσμού τους που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας.

Το όριο κινδύνου φτώχειας (το οποίο εμφανίζεται και στο Γράφημα 1) καθορίζεται στο 60 % του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος. Αυτό συχνά εκφράζεται σε μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) για να ληφθούν υπόψη οι διαφορές του κόστους διαβίωσης μεταξύ των χωρών. Το συγκεκριμένο κατώτατο όριο παρουσίασε σημαντικές διακυμάνσεις το 2015 μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ: από 2,6 χιλιάδες ΜΑΔ στη Ρουμανία έως 13,2 χιλιάδες ΜΑΔ στην Αυστρία, ενώ το όριο στο Λουξεμβούργο (17,6 χιλιάδες ΜΑΔ) υπερέβη το φάσμα αυτό. Το όριο της φτώχειας ήταν επίσης σχετικά χαμηλό στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (2,7 χιλιάδες ΜΑΔ), τη Σερβία (3,0 χιλιάδες ΜΑΔ) και την Τουρκία (3,2 χιλιάδες ΜΑΔ, στοιχεία του 2013), και σχετικά υψηλό στην Ελβετία (15,4 χιλιάδες ΜΑΔ, στοιχεία του 2014) και τη Νορβηγία (17,0 χιλιάδες ΜΑΔ).

Γράφημα 1: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας και κατώτατο όριο, 2015

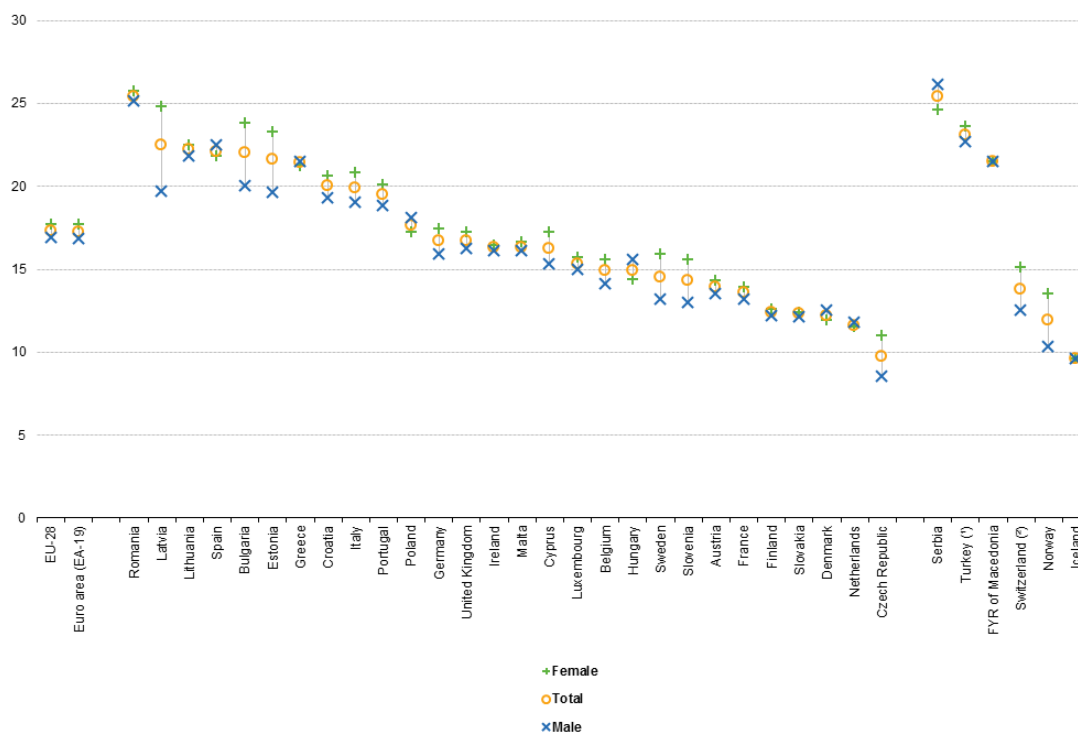
(*) At-risk-of-poverty threshold (PPS): not available.
 (*) 2013.
 (*) 2014.
 Source: Eurostat (online data codes: ilc_li01 and ilc_li02)

Eurostat (2017)

Γράφημα 2) Οι διάφορες κοινωνικές ομάδες είναι περισσότερο ή λιγότερο ευάλωτες στη νομισματική φτώχεια. Υπήρχε σχετικά μικρή διαφορά στο ποσοστό του κινδύνου φτώχειας (μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις) μεταξύ ανδρών και γυναικών στην ΕΕ-28 το 2015: τα τελευταία ποσοστά ισοδυναμούν με 16,9 % για τους άνδρες σε σύγκριση με ελαφρώς υψηλότερο ποσοστό (17,7 %) για τις γυναίκες. Η μεγαλύτερη διαφορά μεταξύ των δύο φύλων το 2015 (5,1 ποσοστιαίες μονάδες) παρατηρήθηκε στη Λετονία, ενώ η Βουλγαρία, η Εσθονία, η Σουηδία, η Σλοβενία και η Τσεχική Δημοκρατία ανέφεραν επίσης ποσοστά κινδύνου φτώχειας για τις γυναίκες που ήταν κατά 2,5 ή περισσότερες ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από ό,τι για τους άνδρες, όπως και στην Ελβετία (στοιχεία του 2014) και τη Νορβηγία. Αντιθέτως, υπήρχαν έξι κράτη μέλη της ΕΕ όπου το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ήταν ελαφρώς υψηλότερο για τους άνδρες από ό,τι για τις γυναίκες, δηλαδή η

Ουγγαρία, η Πολωνία, η Ισπανία, η Δανία, οι Κάτω Χώρες και η Ελλάδα, ενώ η ίδια κατάσταση παρατηρήθηκε και στη Σερβία.

Γράφημα 2: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, 2015

(*) 2013.
 (†) 2014.
 Source: Eurostat (online data code: ilc_li02)

Eurostat(2017)

Πίνακα 1). Οι αποκλίσεις όσον αφορά τα ποσοστά φτώχειας ήταν πιο σημαντικές όταν η ταξινόμηση του πληθυσμού γινόταν με βάση την επαγγελματική κατάσταση. Οι άνεργοι είναι ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα: σχεδόν το ήμισυ (47,5 %) όλων των ανέργων αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας στην ΕΕ των 28 το 2015· τα υψηλότερα, με διαφορά, ποσοστά καταγράφονταν στη Γερμανία (69,1 %), ενώ επτά άλλα κράτη μέλη της ΕΕ (τα τρία κράτη μέλη της Βαλτικής, η Βουλγαρία, η Ουγγαρία, η Ρουμανία και η Μάλτα) ανέφεραν ότι το 2015 περισσότερο από το ήμισυ των ανέργων αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο φτώχειας.

Περίπου ένας στους οκτώ (13,2 %) συνταξιούχους στην ΕΕ-28 αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας το 2015· ποσοστά τουλάχιστον διπλάσια από τον μέσο όρο της ΕΕ-28 καταγράφηκαν στη Λιθουανία (27,6 %), τη Βουλγαρία (30,0 %), τη Λετονία (36,7 %) και την Εσθονία (40,1 %).

Τα άτομα που έχουν απασχόληση κινδύνευαν πολύ λιγότερο να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο φτώχειας (κατά μέσο όρο 9,5 % σε ολόκληρη την ΕΕ-28 το 2015). Σημειώθηκαν σχετικά υψηλά ποσοστά απασχολουμένων που διέτρεχαν κίνδυνο φτώχειας στη Ρουμανία (18,8 %) και σε μικρότερο βαθμό στην Ελλάδα (13,4 %) και την Ισπανία (13,1 %), ενώ το Λουξεμβούργο, η Ιταλία, η Πολωνία και η Πορτογαλία ανέφεραν ότι περισσότερα από 1 στα 10 άτομα του εργατικού τους δυναμικού διέτρεχαν κίνδυνο φτώχειας το 2015.

Πίνακας 1: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, ανά συχνότερη επαγγελματική κατάσταση, 2015

	Total population	Persons employed	Not employed	Unemployed	Retired	Other inactive persons
EU-28	16.3	9.5	23.8	47.5	13.2	29.0
Euro area (EA-19)	16.3	9.4	23.4	47.4	12.2	27.4
Belgium	13.9	4.6	23.2	40.7	12.4	31.5
Bulgaria	21.5	7.7	35.0	53.3	30.0	29.1
Czech Republic	8.6	4.0	14.3	48.7	7.4	14.0
Denmark	12.5	5.5	21.9	37.6	8.8	34.1
Germany	17.1	9.7	26.3	69.1	17.0	30.3
Estonia	22.0	10.0	39.1	54.8	40.1	33.6
Ireland	15.6	4.8	27.1	40.4	15.9	28.3
Greece	19.9	13.4	24.1	44.8	10.8	26.2
Spain	20.5	13.1	26.7	46.5	10.2	23.9
France	11.9	7.5	16.9	37.1	7.1	28.8
Croatia	19.8	5.9	29.6	42.8	22.1	32.4
Italy	18.4	11.5	24.0	47.3	11.0	26.4
Cyprus	16.0	9.1	23.4	42.0	16.5	18.7
Latvia	22.2	9.2	37.9	55.0	36.7	31.9
Lithuania	20.7	9.9	33.6	62.3	27.6	30.1
Luxembourg	13.6	11.6	16.5	42.7	5.8	22.7
Hungary	13.1	9.3	17.0	54.4	5.0	24.5
Malta	14.8	5.4	24.4	55.7	18.1	25.2
Netherlands	10.8	5.0	17.9	35.5	6.2	27.9
Austria	13.1	7.9	19.4	41.4	12.9	26.4
Poland	16.4	11.2	22.2	45.7	11.1	28.1
Portugal	18.3	10.9	25.2	42.0	14.4	31.9
Romania	22.4	18.8	26.4	55.5	15.8	42.1
Slovenia	14.3	6.7	21.9	44.8	15.9	19.9
Slovakia	10.6	6.0	16.2	45.5	6.2	15.7
Finland	13.1	3.5	22.6	39.6	13.5	30.2
Sweden	14.8	7.1	26.9	39.3	19.2	43.0
United Kingdom	15.8	8.2	26.7	48.3	18.2	35.0
Iceland	9.1	6.9	14.7	22.5	9.8	15.6
Norway	11.9	5.5	22.9	43.6	10.1	35.2
Switzerland (*)	12.3	6.3	23.1	24.6	25.7	18.8
FYR of Macedonia	19.7	8.9	27.4	39.7	7.3	26.7
Serbia	24.5	13.5	30.5	46.2	15.2	36.6
Turkey (*)	18.2	14.9	21.2	38.1	3.1	23.6

Note: for persons aged 18 or over.

(*) 2014.

(†) 2013.

Source: Eurostat (online data code: ilc_i104)

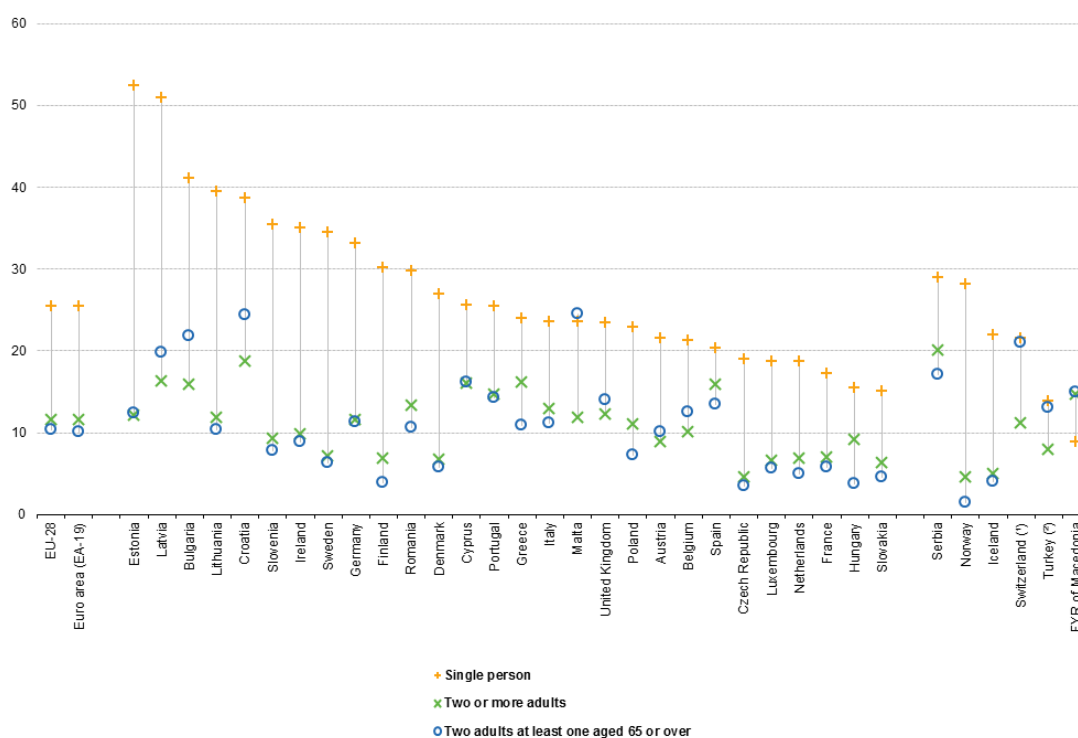
(Eurostat 2017)

Γράφημα 3), τα ποσοστά κινδύνου φτώχειας δεν κατανέμονται ομοιόμορφα μεταξύ των νοικοκυριών με διαφορετικές συνθέσεις ενηλίκων και συντηρούμενων τέκνων. Μεταξύ των νοικοκυριών χωρίς συντηρούμενα τέκνα τα άτομα που ζουν μόνα ήταν πιθανότερο να διατρέξουν κίνδυνο φτώχειας, κατάσταση την οποία αντιμετώπιζε το 25,4 % των μονομελών νοικοκυριών το 2015. Αντίθετα, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για νοικοκυριά με δύο ή περισσότερους ενηλίκους ήταν λιγότερο από το μισό του ποσοστού αυτού, 11,5 %. Ειδικότερα στα νοικοκυριά με δύο ενηλίκους, μεταξύ των οποίων τουλάχιστον το ένα άτομο είναι ηλικίας μεγαλύτερης των 65 ετών, ο κίνδυνος φτώχειας ήταν ελαφρώς χαμηλότερος, 10,4 %.

Τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ ανέφεραν ανάλογη κατάσταση: μεταξύ των νοικοκυριών χωρίς συντηρούμενα τέκνα σε όλα τα κράτη μέλη, τα μονομελή νοικοκυριά είχαν τα υψηλότερα ποσοστά κινδύνου φτώχειας, εκτός από τη Μάλτα όπου το υψηλότερο ποσοστό είχαν τα νοικοκυριά με δύο ενήλικες, εκ των οποίων τουλαχί-

στον το ένα άτομο ήταν ηλικίας μεγαλύτερης των 65 ετών· ανάλογη κατάσταση με αυτή της Μάλτας παρατηρήθηκε και στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, εκτός του γεγονότος ότι τα μονομελή νοικοκυριά ανέφεραν το χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ των τριών τύπων που αναλύθηκαν. Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για τα νοικοκυριά με δύο ενήλικες, εκ των οποίων τουλάχιστον το ένα άτομο ήταν ηλικίας μεγαλύτερης των 65 ετών, ήταν γενικά χαμηλότερο από το ποσοστό για την ευρύτερη κατηγορία όλων των νοικοκυριών με δύο ή περισσότερους ενήλικες, αν και συνέβη το αντίθετο στην Κύπρο, την Εσθονία, την Αυστρία, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Βέλγιο, τη Λετονία, την Κροατία, τη Βουλγαρία και τη Μάλτα.

Γράφημα 3: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ανά τύπο νοικοκυριού, νοικοκυριά χωρίς συντηρούμενα τέκνα, 2015
(% του καθορισμένου πληθυσμού)

Note: ranked on single person.

(*) 2014.

(†) 2013.

Source: Eurostat (online data code: ilc_li03)

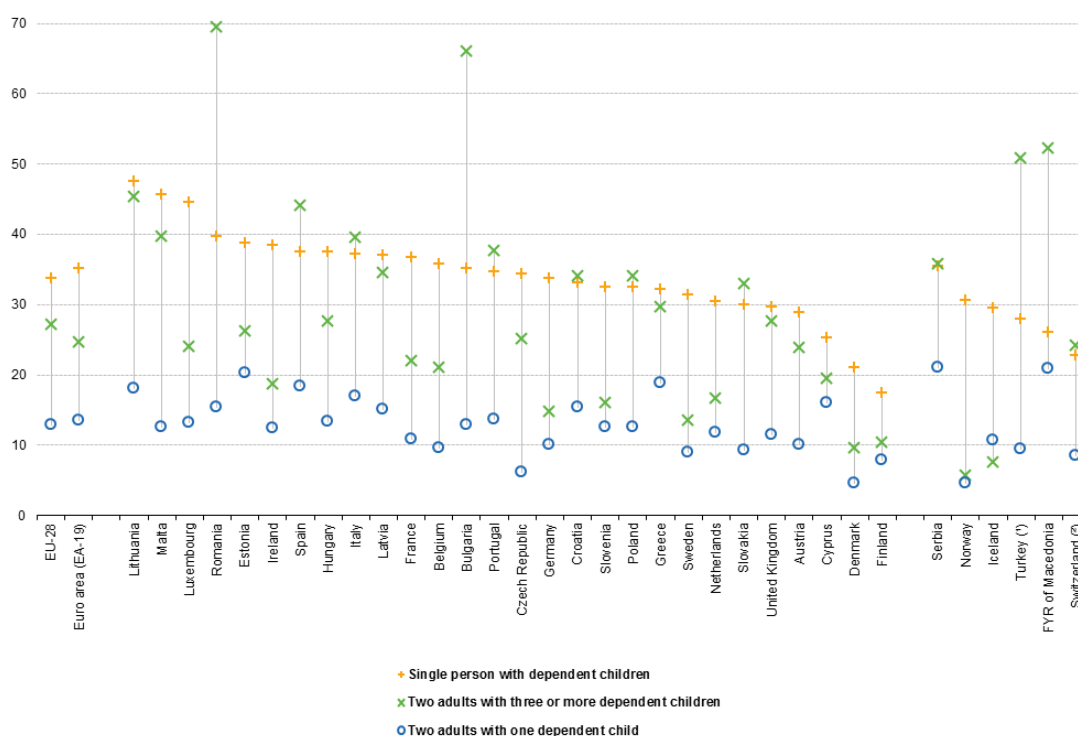
(Eurostat 2017)

Γράφημα 4) Όσον αφορά τα νοικοκυριά με συντηρούμενα τέκνα, το υψηλότερο ποσοστό κινδύνου φτώχειας στην ΕΕ-28 καταγράφηκε για τα νοικοκυριά ενός ατόμου με συντηρούμενα τέκνα, στα οποία έφτασε σχεδόν το ένα τρίτο (33,7%). Συγκρίνοντας τα ποσοστά για τα νοικοκυριά με δύο ενήλικες, το ποσοστό εκείνων με ένα μόνο συντηρούμενο τέκνο (12,9%) ήταν μόλις κάτω από το μισό του ποσοστού που καταγράφηκε για τα νοικοκυριά με τρία ή περισσότερα

συντηρούμενα τέκνα (27,1 %). Μεταξύ των τριών τύπων νοικοκυριών που εμφανίζονται στο Γράφημα 4, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ ανέφεραν ότι τα νοικοκυριά με δύο ενήλικες και ένα συντηρούμενο τέκνο είχαν τις λιγότερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν κίνδυνο φτώχειας· επισημαίνεται ότι στην Ισλανδία ο χαμηλότερος κίνδυνος φτώχειας καταγράφηκε μεταξύ των νοικοκυριών με δύο ενήλικες με τρία ή περισσότερα συντηρούμενα τέκνα. Τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ ανέφεραν, επίσης, ότι το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ήταν υψηλότερο για τα νοικοκυριά ενός ατόμου με συντηρούμενα τέκνα, αν και υπήρχαν αρκετές εξαιρέσεις όπου το ποσοστό ήταν υψηλότερο για τα νοικοκυριά με δύο ενήλικες με τρία ή περισσότερα τέκνα, κυρίως στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, και σε μικρότερο βαθμό στην Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Σλοβακία, την Ιταλία, την Πολωνία και την Κροατία· η ίδια κατάσταση παρατηρήθηκε και στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και την Τουρκία (στοιχεία του 2013), και σε μικρότερο βαθμό στην Ελβετία (στοιχεία του 2014) και τη Σερβία.

Γράφημα 4: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας ανά τύπο νοικοκυριού, νοικοκυριά με συντηρούμενα τέκνα, 2015

(% του καθορισμένου πληθυσμού)

Note: ranked on single person with dependent children.

(*) 2013.

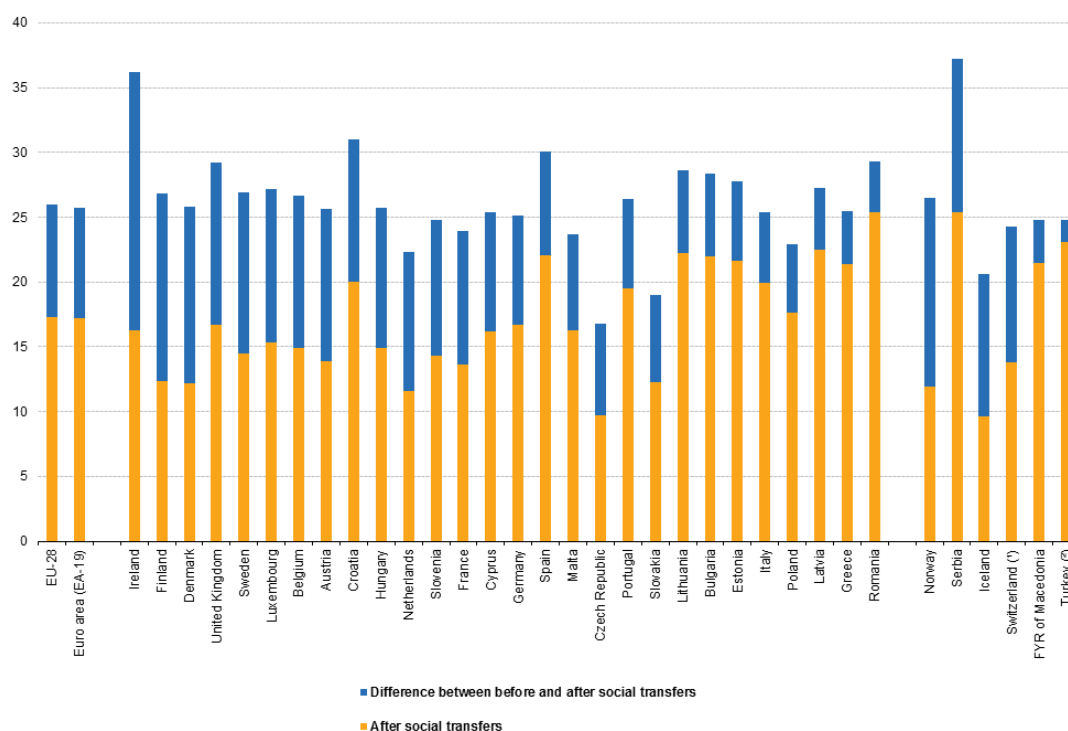
(†) 2014.

Source: Eurostat (online data code: ilc_li03)

(Eurostat 2017)

Γράφημα 5), μέτρα κοινωνικής προστασίας μπορούν να εφαρμόζονται ως μέσο για τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, για παράδειγμα, με τη χορήγηση παροχών. Ένας τρόπος για την αξιολόγηση της επιτυχίας των μέτρων κοινωνικής προστασίας είναι η σύγκριση των δεικτών κινδύνου φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις). Το 2015, οι κοινωνικές μεταβιβάσεις μείωσαν το ποσοστό του κινδύνου φτώχειας στον πληθυσμό της ΕΕ-28 από 26,0 % πριν από τις μεταβιβάσεις σε 17,3 % μετά τις μεταβιβάσεις και, κατά συνέπεια, βοήθησαν ένα ποσοστό 8,7 % του πληθυσμού που αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας να υπερβεί το όριο της φτώχειας· χωρίς τις κοινωνικές μεταβιβάσεις οι άνθρωποι αυτοί θα διέτρεχαν κίνδυνο φτώχειας. Κατά τη σύγκριση των ποσοστών κινδύνου φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, ο σχετικός αντίκτυπος των κοινωνικών παροχών ήταν χαμηλότερος στη Ρουμανία, την Ελλάδα, τη Λετονία, την Πολωνία και την Ιταλία, καθώς και στην Τουρκία (στοιχεία του 2013) και την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Αντίθετα, τουλάχιστον το ήμισυ όλων των ατόμων που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας στην Ιρλανδία, τη Φινλανδία και τη Δανία μετακινήθηκαν πάνω από το όριο της φτώχειας λόγω των κοινωνικών μεταβιβάσεων, όπως και στη Νορβηγία και την Ισλανδία.

Γράφημα 5: Ποσοστό κινδύνου φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, 2015 (%)

Note: ranked on the difference between before and after social transfers.
 (*) 2014.
 (†) 2013.
 Source: Eurostat (online data codes: ilc_li02 and ilc_li10)

(Eurostat 2017)

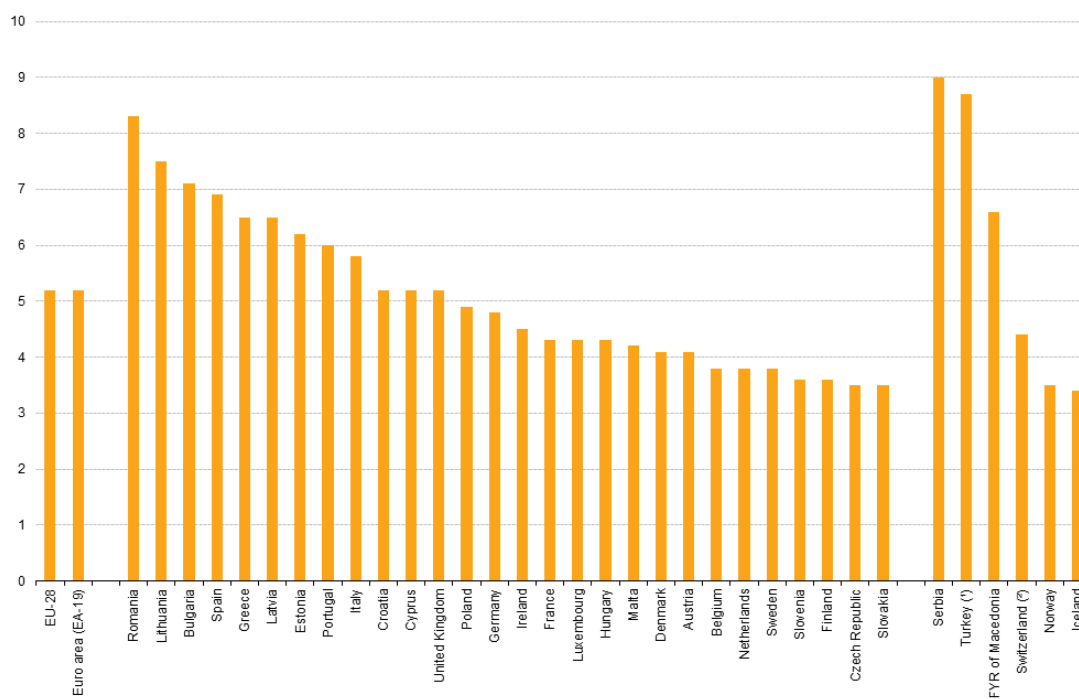
3γ)ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ

Οι κυβερνήσεις, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και η κοινωνία γενικά δεν μπορούν να καταπολεμήσουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό χωρίς ανάλυση των ανισοτήτων στην κοινωνία, είτε είναι οικονομικής είτε κοινωνικής φύσης. Τα δεδομένα σχετικά με τις οικονομικές ανισότητες αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για την εκτίμηση της σχετικής φτώχειας, δεδομένου ότι η κατανομή των οικονομικών πόρων μπορεί να έχει άμεση σχέση με την έκταση και το βάθος της φτώχειας.

Γράφημα 6) Το 2015 διαπιστώθηκαν ευρείες ανισότητες στην κατανομή του εισοδήματος: ο σταθμισμένος βάσει του πληθυσμού μέσος όρος των εθνικών αριθμητικών στοιχείων για κάθε κράτος μέλος της ΕΕ δηλώνει ότι το 20 % του πληθυσμού ενός κράτους μέλους (με το υψηλότερο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα) λάμβανε 5,2 φορές περισσότερο εισόδημα από το 20 % του πληθυσμού του κράτους μέλους (με το χαμηλότερο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα). Η αναλογία αυτή διαφέρει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, από 3,5 φορές στη Σλοβακία και την Τσεχική Δημοκρατία έως πάνω από 6 φορές στην Πορτογαλία, την Εσθονία, τη Λετονία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Βουλγαρία και τη Λιθουανία, με αποκορύφωμα τις 8,3 φορές στη Ρουμανία. Από τις τρίτες χώρες που εμφανίζονται στο Γράφημα 6, η Ισλανδία (3,4) και η Νορβηγία (3,5) ανέφεραν επίσης ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά ανισοτήτων της κατανομής εισοδήματος, ενώ στην Τουρκία (8,7, στοιχεία του 2013) και τη Σερβία (9,0), τα ποσοστά ήταν υψηλότερα από ό,τι σε οποιοδήποτε από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Οι ανισότητες παρουσιάζουν ενδιαφέρον από την άποψη της πολιτικής, το οποίο γίνεται αντιληπτό από πολλές διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Μια ομάδα που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι οι ηλικιωμένοι, η οποία εκφράζει εν μέρει την αυξανόμενη αναλογία του πληθυσμού της ΕΕ ηλικίας 65 ετών και άνω. Τα συνταξιοδοτικά συστήματα μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της φτώχειας μεταξύ των ηλικιωμένων. Από την άποψη αυτή, είναι ενδιαφέρον να γίνει σύγκριση των εισοδημάτων των ηλικιωμένων με τα εισοδήματα του υπόλοιπου πληθυσμού.

Γράφημα 6: Άνιση κατανομή εισοδήματος, 2015
(λόγος πεμπτημορίων εισοδήματος)

(*) 2013.

(*) 2014.

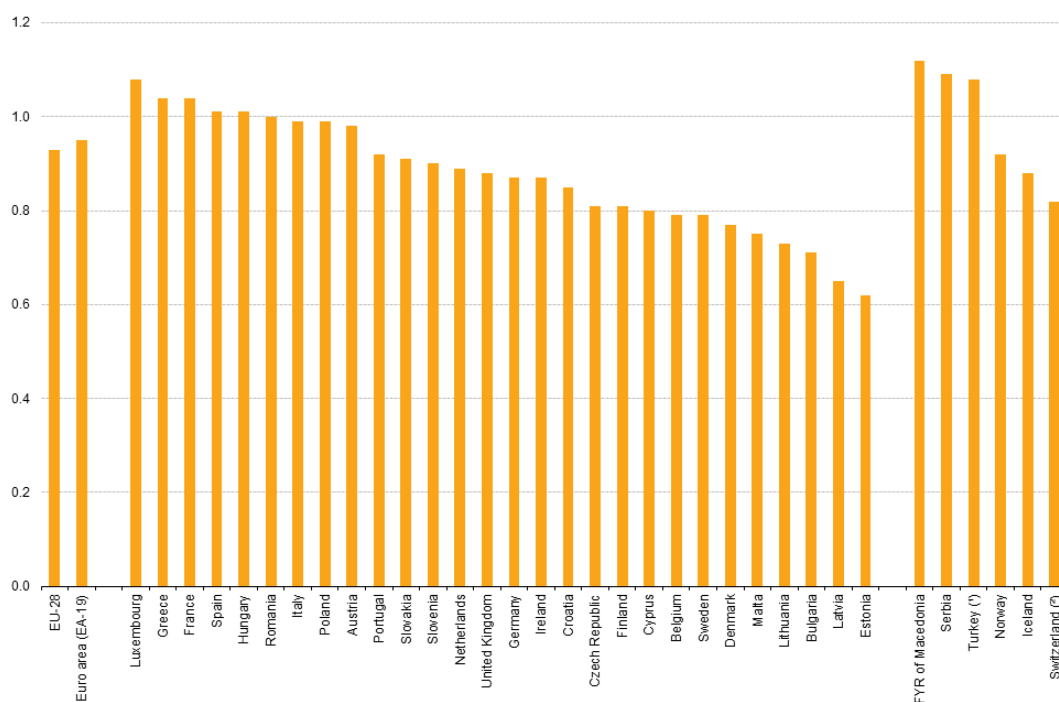
Source: Eurostat (online data code: ilc_di11)

(Eurostat 2017)

Γράφημα 7) Σε όλη την ΕΕ των 28, τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω είχαν διάμεσο εισόδημα το οποίο το 2015 ήταν ίσο με το 93 % του διάμεσου εισοδήματος του πληθυσμού ηλικίας κάτω των 65 ετών. Σε έξι κράτη μέλη της ΕΕ (Λουξεμβούργο, Ελλάδα, Γαλλία, Ισπανία, Ουγγαρία και Ρουμανία) το διάμεσο εισόδημα των ηλικιωμένων ήταν ίσο ή υψηλότερο από το διάμεσο εισόδημα των ατόμων κάτω των 65 ετών, το οποίο ισχύει επίσης στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, τη Σερβία και την Τουρκία (στοιχεία του 2013). Στην Ιταλία, την Πολωνία, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία, το διάμεσο εισόδημα των ηλικιωμένων ήταν τουλάχιστον 90 % εκείνου που καταγράφηκε για τα άτομα κάτω των 65 ετών, το οποίο ισχύει επίσης και στη Νορβηγία. Ποσοστά κάτω από 80 % καταγράφηκαν στο Βέλγιο, τη Σουηδία, τη Δανία, τη Μάλτα, τη Λιθουανία, τη Βουλγαρία, τη Λετονία και την Εσθονία· τα εν λόγω σχετικά χαμηλά ποσοστά μπορεί να εκφράζουν, σε γενικές γραμμές, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

Γράφημα 7: Σχετικό ποσοστό διάμεσου εισοδήματος, 2015

(λόγος του διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος ατόμων ηλικίας άνω των 65 ετών προς το διάμεσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα των ατόμων ηλικίας κάτω των 65 ετών)

(*) 2013.

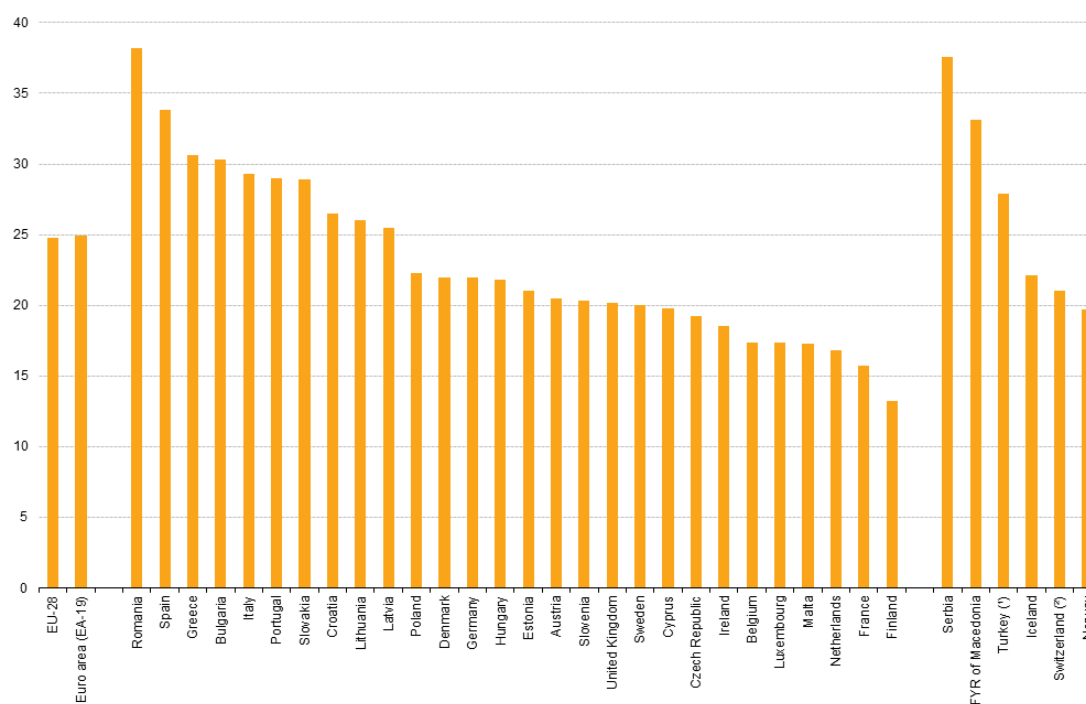
(**) 2014.

Source: Eurostat (online data code: ilc_pnp2)

(Eurostat 2017)

Γράφημα 8) Το βάθος της φτώχειας, που χρησιμεύει στον ποσοτικό προσδιορισμό του πόσο φτωχοί είναι οι φτωχοί, μπορεί να μετρηθεί με το σχετικό χάσμα διάμεσου εισοδήματος ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας. Το διάμεσο εισόδημα ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας στην ΕΕ-28 ήταν, κατά μέσο όρο, 24,8 % κάτω από το όριο της φτώχειας το 2015. Το όριο αυτό ορίζεται στο 60 % του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος όλων των ατόμων. Μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, το σχετικό χάσμα διάμεσου εισοδήματος ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας ήταν μεγαλύτερο στη Ρουμανία (38,2 %) και στην Ισπανία (33,8 %), ενώ πάνω από 25 % ήταν επίσης το χάσμα που αναφέρθηκε για την Ελλάδα, τη Βουλγαρία, την Ιταλία, την Πορτογαλία, τη Σλοβακία, την Κροατία, τη Λιθουανία και τη Λετονία. Το χάσμα ήταν επίσης σχετικά μεγάλο στη Σερβία (37,6 %) και την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (33,1 %), και άνω του 25,0 % στην Τουρκία (στοιχεία του 2013). Το μικρότερο χάσμα κινδύνου φτώχειας μεταξύ των κρατών μελών παρατηρήθηκε στη Φινλανδία (13,2 %), και κατόπιν στη Γαλλία (15,7 %).

Γράφημα 8: Σχετικό χάσμα διάμεσου εισοδήματος ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας, 2015 (%)

(*) 2013.

(*) 2014.

Source: Eurostat (online data code: ilc_il11)

(Eurostat 2017)

3δ) ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί μια από τις κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πρόκληση αυτή δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με την παροχή καλύτερης βοήθειας στα άτομα που αποκλείονται ή κινδυνεύουν να αποκλειστούν από την εργασία, αλλά απαιτεί δραστικά μέτρα για την άρση των εμποδίων στην κοινωνική ένταξη. Το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση δηλώνει ότι η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία. Το άρθρο 151 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ κάνει την καταπολέμηση του αποκλεισμού ένα στόχο της Ένωσης. Προς τούτο, το άρθρο 9 της ΣΛΕΕ δηλώνει ότι κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της, η Ένωση συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Το άρθρο 153 της ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 137 ΣΕΚ) παρέχει στην Ένωση ένα ρόλο όσον αφορά την υποστήριξη και τη συμπλήρωση της δράσης των κρατών μελών σχετικά με την καταπολέμηση του

κοινωνικού αποκλεισμού, αλλά δεν εξουσιοδοτεί τα θεσμικά όργανα της Ένωσης να επιδιώξουν ενεργητικά αυτόν τον στόχο. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού εξαρτάται κατά πρώτο λόγο από τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές κάθε κράτους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί παρά να συμπληρώνει και να ενθαρρύνει τις ενέργειες των κρατών μελών σε αυτά τα πεδία ενισχύοντας την ανταλλαγή πληροφοριών, την αντιπαράθεση των εμπειριών, τη μεταβίβαση των γνώσεων και την επίδειξη της ορθότητας των σχεδίων πιλότων. Γι' αυτό η δράση της Ένωσης εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού εστιάζεται κυρίως στην επαγγελματική κατάρτιση (Μούσης Ν. 2015)

Έτσι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει και συμπληρώνει τις πολιτικές των κρατών μελών για κοινωνική ένταξη και κοινωνική προστασία. Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» είναι μία έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη που έχει ως στόχο να βγουν από την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό τουλάχιστον 20 εκατομμύρια άνθρωποι και να αυξηθεί στο 75% η απασχόληση των ατόμων 20-64 ετών. Οι πρωτοβουλίες αυτές, της στρατηγικής «Ευρώπης 2020», μεταξύ των οποίων η πλατφόρμα για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και η Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας στηρίζουν την προσπάθεια επίτευξης των στόχων αυτών.

Μέσα από την δέσμη μέτρων για κοινωνικές επενδύσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίνει οδηγίες προς τα κράτη-μέλη για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας και τη δια βίου εκπαίδευση στην κοινωνία.

Τα μέτρα αυτά συμπληρώνουν :

- Τη δέσμη Απασχόλησης, που ανοίγει τον δρόμο για ανάκαμψη με δημιουργία θέσεων εργασίας
- Τη Λευκή Βίβλο για τις Συντάξεις, που παρουσιάζει τη στρατηγική για εξασφάλιση κατάλληλων, βιώσιμων και ασφαλών συντάξεων
- Τη δέσμη Μέτρων για την Απασχόληση των Νέων, που επικεντρώνεται ειδικά στα προβλήματα των νέων.

Μία ακόμα διαχρονική δράση της Ευρώπης είναι το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για την καταπολέμηση της φτώχειας (European Anti-Poverty Network-EAPN) που ιδρύθηκε το 1990 και είναι το μεγαλύτερο δίκτυο εθνικών, περιφερειακών και τοπικών δικτύων, στο οποίο συμμετέχουν ΜΚΟ κατά της φτώχειας και εθελοντικές ομάδες βάσης, καθώς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί, που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Σήμερα η EARN είναι ένα δίκτυο 31 εθνικών εθελοντικών οργανώσεων και 18 ευρωπαϊκών οργανισμών.

Η συμμετοχή στο EARN αφορά σε μια ποικιλία δράσεων που στοχεύουν στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων, δραστηριοτήτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, παροχής υπηρεσιών και δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην συμμετοχή και ενδυνάμωση των ατόμων που βιώνουν τέτοια φαινόμενα.

Επιδιώκει να θέσει την καταπολέμηση της φτώχειας ψηλά στην Ατζέντα της Ε.Ε. και να εξασφαλίσει τη συνεργασία σε επίπεδο Ε.Ε. με στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.(EARN)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το φαινόμενο της φτώχειας παρατηρείται και απασχολεί τη διεθνή κοινότητα, με βασικό γράναζι τις αναπτυσσόμενες χώρες. Με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης το 2008 επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την Ευρωπαϊκή Ενότητα καθώς και την Ελλάδα

Τις τελευταίες δεκαετίες η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός έχουν πάρει ραγδαία ανησυχητικές διαστάσεις στις σύγχρονες κοινωνίες. Η έκταση και η ταχύτητα των κοινωνικών αυτών θεμάτων φέρουν ως αποτέλεσμα την ολοένα μεγαλύτερη επιθυμία επίλυσης τους. Για την πραγματοποίηση όμως αυτήν είναι σημαντικό να κατανοήσουμε και να αντιληφθούμε τις έννοιες αυτών, τις μορφές τους καθώς και τον τρόπο εξέλιξης τους στο πέρασμα του χρόνου. Παρόλη την αύξηση αυτών των φαινομένων υπάρχουν τρόποι που μπορούν να μειώσουν την διάσταση τους.

Η αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί επείγουσα πολιτική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρά το γεγονός ότι το ποσοστό του πληθυσμού της Ε.Ε. που απειλείται από την φτώχεια μειώθηκε τα τελευταία έτη, ωστόσο περισσότερα από 55 εκατομμύρια άτομα αντιμετωπίζουν τον επικείμενο κίνδυνο να βρεθούν στην κατάσταση αυτή.

Η στρατηγική Ευρώπη 2020 είναι ένας φιλόδοξος στόχος και ο στόχος για μείωση του αριθμού των φτωχών. Απαιτείται μια αποτελεσματική λύση για τους ανέργους, και τους εργαζόμενους-φτωχούς.

Οι δράσεις πολλών ακόμα ΜΚΟ οργανισμών και εθελοντικών ομάδων βάσης συμβάλλουν για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Με την ενεργή συμμετοχή των παραπάνω φορέων και με την δικής μας ατομική συμβολή, μπορούμε να καταπολεμήσουμε τέτοιου είδους φαινόμενα αρκεί να προωθήσουμε και να ενισχύσουμε την αποτελεσματικότητα των ενεργειών για την εξάλειψη της φτώχειας και την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Να ενισχύσουμε την ευαισθητοποίηση των συνανθρώπων μας και να ενδυναμώσουμε τους ανθρώπους που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Ταυτόχρονα , να ασκήσουμε πιέσεις για την ένταξη της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές, που κυμαίνονται από τα διαρθρωτικά ταμεία και τις πολιτικές για την απασχόληση μέσω της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής.

Η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης δεν αποτελεί τη μόνη πανάκεια, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση, σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης και σε ισχυρό και αποτελεσματικό σύστημα κοινωνικής προστασίας προκειμένου να εξλειφθεί η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Gough J. (2006), *Spaces of Social Exclusion*, UK,Routledge

Eurostat (2017), *Στατιστική κατανομή εισοδήματος 2015*

Ανακτήθηκε από: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Income_distribution_statistics/el

European Anti-Poverty Network (2018) *Ευρωπαϊκό δίκτυο για την καταπολέμηση της φτώχειας*

Ανακτήθηκε από: <http://www.earn-greece.org/>

Ελληνική Στατιστική Αρχή (2017) *Κίνδυνος φτώχειας ,Έρευνα εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριων 2016*

Kipling D. (2005), *The social outcast, ostracism social exclusion rejection and bullying*, New York

Καθημερινή (2017), *“Σε συνθήκες φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού πάνω από ένας στους τρεις Έλληνες”*

Ανακτήθηκε από :
<http://www.kathimerini.gr/930871/article/epikairothta/ellada/eurostat-se-syn8hkes-ftwxeias-h-koinwnikoy-apokleismoy-panw-apo-enas-stoys-treis-ellhnes>

Κερεντζής, Λ. (2013) *Κοινωνικός αποκλεισμός*

Ανακτήθηκε από : http://kerentzis.blogspot.gr/2013/02/blog-post_10.html

Mills, C.W. (1959), *The Sociological Imagination*, N.Y. , Oxford University Press

Μούσης,Ν.(2017) *Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο ,οικονομία ,πολιτική*. Εκδόσεις Παπαζήσης

Μπαρτλ, Φ.(2007) *‘Παράγοντες της φτώχειας’*, Community Empowerment Collective

Ανακτήθηκε από : <http://cec.vcn.bc.ca/mpfc/modules/emp-povg.htm>

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (2009)) *Γνώμη της Ο.Κ.Ε. για την φτώχεια,Έννοια και μέτρηση της φτώχειας*

Ανακτήθηκε από: http://www.oke.gr/opinion/op_210.pdf

Οργανισμός Έρευνας και Ανάπτυξης (2016),

Ανακτήθηκε από: https://www.dianeosis.org/2016/06/poverty_in_greece/

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος(2009) *Γνώμη της Ο.Κ.Ε. για την φτώχεια ,Κοινωνικοί παράγοντες που ενισχύουν την φτώχεια*

Ανακτήθηκε από: http://www.oke.gr/opinion/op_210.pdf

Παπάνης ,Ε.(2007)*Κοινωνικός αποκλεισμός*

Ανακτήθηκε από : http://erapanis.blogspot.gr/2007/09/blog-post_8436.html

Socialpolicy.gr,(2014), *Ευρωπαϊκή πλατφόρμα κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού*

Williams, K. D. (1997), «*Social ostracism*», στο Kowalski R. M., *Aversive interpersonal behaviors*, Plenum, N.Y.